

РІК XX. ДЖЕРСИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 30 ГО МАЯ 1912. ЧИСЛО 22.

VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, MAY 30, 1912. No. 22.

Новинки.

Страчене пастора. Бувший баптистський пастор Річeson, що строїв свою коханку Лінель, зістав страчений в Бостоні на електричній стільці о годині 12.17 рано (по півночі) дня 21 с. м. Засуджений пастор надіався до останньої хвили уласкавлення з боку масачусетського губернатора, але уласкавлення не прийшло, бо губернатор мусів числити ся з голосом публічної опінії, що домагала ся одноголосно кари смерті для пастора-злочинця. Майор (посадник) міста Бостону опублікував був навіть особіне письмо, в яким показував, що такий великий злочин людини, котра стоїть на сторожі моральних заповідей, не повинен бути дарований, бо помилуване Річeson було би простими кпинами з американського законодавства і провокацією суспільності. Оборонці засудженого намагали ся зробити його варятом, але сей правний підступ не вдав ся, бо лікарська комісія орекла, що Річeson і в хвилі поповнення злочину і по доконанню мордерства був при здорових змислах, і те що робив — робив в повній свідомості. Сю обставину потвердила також посмертна обдукація пасторового тіла. Коли Річeson довідав ся від тюремних властей, що мусить свій злочин переплатити житєм, понав спершу в нервовий розстрій, але відтак успокоїв ся і велів подати собі біблію. В Давидових псалмах шукав розради для своєї душі. Последнього вечера перед смертю не їв майже нічого, а за те курив багато папіросів. Хотів також бачити ся в останнє із своїм рідним братом Давглесом з Шікаго, але сей брат, хоч був тоді в Бостоні, не відвідав його, і так Кляренс Річeson умер, не розпрощавшись навіть із своїми рідними. Брат не хотів прийти, а батько не міг, бо лежить хорий у своїм домі в Вирджинії. Коли тюремний урядник, одягнений на чорно, прийшов забрати Річesonа з його келії на місце страчення, він тільки мовчавливо вклонив ся і виїшов спокійно враз з ним до прилеглої кімнати, де находив ся електричний стілець. Оттак згинув баптистський пастор з вини своїх власних пристрастей. Його тіло забрав брат Давглес на поїзд і відвіз до Вирджинії, де буде похоронене побіч інших членів родини.

Найшла ся мати. Поміж уратованими пасажирами „Титаніка“ була одна панночка, Маргарета Гайс з Нью Йорку. Найшовши ся на покладі „Карпаті“, подибала вона там двох маленьких хлопчиків, які також їхали на „Титаніку“ і зістали вратувані враз з другими людьми. Оба хлопчики були дуже милі та чемні і звернули на себе загальну увагу. Панна Гайс почала доходити, хто були родичі сих дітей і з ким вони відбували свою подорож до Америки. Показало ся, що сї діти їхали другою клясою під доглядом якогось добродія, що зареєстрував ся був під іменем Люїс Гофман. Сей Гофман підчас катастрофи погіб, а так оба хлопці лишили ся сиротами і то без ніякої опіки. Панна Гайс постановила собі адоптувати (приняти за сво-

їх) обох хлопчиків, скоро тільки не знайдець ся случайно їх мати або які інші свояки. Самопонятно, що малі діти не уміли назвати не тільки своїх родичів або якої країни чи місцевости, але не знали навіть гаразд своїх власних імен. Всього, що від них можна було довідати ся, се: Льюїс і Монон — здрібнілі імена, якими вони себе кликали. Панна Гайс віддала обох хлопчиків до диточої заборонки в Нью Йорку, а тимчасом умістила у всіх більших американських газетах їх фотографії з відповідними коментарями. Не минуло кілька тижнів, як ось прибула до Нью Йорку пані Марцеля Навратіль, молода Італіанка і заявила, що Льюїс і Монон — се її власні діти. Відведено п. Навратіль до заборонки. Зі слезами в очах та з придушеним від плачу голосом припала розрадувана мати до своїх любих диточок і почала їх голубити. Діти не могли наїтшити ся своєю матір'ю і щебетали на її колінах доти, доки не позасипляли.

З оповідання п. Навратіль довідуємо ся, що вона уродила ся в Буенос Айрес (Аргентина), та що її родичі були італійськими емігрантами. Батько був вельми спосібним різьбарем. По її народженню обоє родичі вернули з дитиною до Італії і проживали спершу в Генуї, а відтак в Ніцці. Тут панна Марцеля пізнала ся в своїм часі з Михайлом Навратільом, Мадяром, що був жіночим кравцем. Вони обоє полюбили ся і подружили ся. Зпочатку жили щасливо, але як муж став вельми заздрисний о свої діти, п-ї Навратіль розпочала процес о сепарацію. Суд розпорядив, щоб за час тривання процесу оба хлопці були під опікою матери, але батькові вільно було відвідати діти один раз в місяць. Стрий п-ї Навратіль, що був разом її хрестним батьком і опікуном по смерті її вітця, водив обох хлопців раз на місяць в відвідини до батька. Такі відвідини відбули ся також на сам Великдень дня 7. цвітня, і старий, лишив діти в домі Навратіля на один день, бо він о се дуже просив. Коли відтак прийшов по діти, їх вже не було — пропали враз зі своїм батьком. Коли вже „Титанік“ був на повнім морю, п-ї Навратіль довідала ся, що на покладі сього корабля находить ся також під прибраним іменем Гофмана її муж враз з обома хлопчиками. Він їх попросту вкрав і втік з ними до Америки. Що діяло ся в серці матери, коли до її ушей дійшла вістка про загибель „Титаніка“, можна вже собі уявити... Нарешті попала ся в руки опечаленої матери часопись з фотографією її вратуваних диточок. Вона сейчас уїїла на парохід лінії Гвайт Стар і поїхала прямо до Нью Йорку. Годить ся зазначити, що компанія сего корабельної лінії (до неї належав „Титанік“) перевезла її на другий бік океану даром, а так само без жадного цента забрала її враз з обома дітьми з поворотом до Італії.

Канадійські Русини дістануть свого єпископа. З найдостовірнішого жерела довідуємо ся, що у вересні сего року приїде русько-католицький єпископ для Русинів в Канаді. Новий руський єпи-

скоп буде мати персональну дієцезію з осідком в Саскатога, Саск. Римська Столиця згодила ся на приїзд жонатих священників до Канади. Заразом доносять, що становище Єпископа С. С. Ортинського є незвичайно сильне. Настрій рішучих кругів в Римі є для Русинів так прихильний, як мало коли передше.

Н. Н.

Революція на Кубі. На острові Куба розпочала ся на днях революція, яка грозить поважною небезпечкою кубанському президентові Гомезові і його правительству. Повстанці, майже самі йгри, знищили вже одну велику частину морського прибережя і посувають ся в глибину краю. Вони палять цілі міста і села, а також багаті плантації. Котрий плантатор не окупить ся їм вимаганою на цілі повстання готівкою, у того забирають ребеянти уся худобу, а його нерухоме майно пускають з димом. Правительство збирає прихашем уся свою міліцію та особні відділи добровольців

і вибираєть ся на кроваву розправу з численними ватагами повстанців. Президент Гомез має надію, що притлумить революцію своїми власними силами, без ніякої інтвенції чужосторонних держав. З сєї причини він не прийняв жертованої помочи 500 американських „кавбоїв“, які хотіли затягнути ся як особний відділ в ряди кубанського війська. Помимо запевнення Гомеза, що він дасть собі раду з ребеянтами сам, воєнний маринарський штаб Злучених Держав вислав на Кубу пару тисяч воїків, які мають нібито боронити загрожених інтересів „вуйка Сема“. Провідники повстанців впевняють, що будуть вести війну з правительством Гомеза без згляду на інтвенцію Злучених Держав. Причиною сєї революції має бути ся обставина, що теперішнє правительство Куби обмежило за багате право голосовання нїгрів.

Заходом Тов. „Запорожська Січ“ в Нью Йорку

— відіграє ся по раз перший в Америці —
в суботу дня 1-го червня (June) 1912 р. в Arlington Hall
(St. Mark's Place, 19—23 E. 8th St., межі 2 а 3 Ave.), New York City
при ласкавій участі членів Тов. „Ньюйорський Боян“
Театральне Представлене

„ЧОРНОМОРЦІ“

оперета в 3-х діях, Кухаренка-Старицького. — Музика М. Лисенка.

ОСОБИ:

Явдоха Драбиниха — вдова	п-а К. Соколовська
Маруся — її дочка	п-ї Е. Бучакова
Натална — кривна, за наймичку у Драбинихи	п-а С. Костецька
Іван — нозан, сирота	п. М. Микитишин
Тупиця — сотник, хрестний батько Івана	п. І. Драган
Кабиця — старий нозан, гультай	п. В. Малієвич
Ільон — молодий хлопець, брат Івана	п. Т. Качмар
Цвіркун — пристаркуватий чоловік	п. В. Панчишин
Івга Цвіркунича — його жена, молода, жвава	п-ї Й. Бівальдова
Очкурня — зап'яка	*
Кулина — дівч. з Самари, перша коханка Кабиці	п-ї А. Микитишин

Козани, дівчата і весільна дружина.

Річ діє ся на Чорноморії, де, по зруйнованню Запорожя царицею Катериною, поселилось було невеличке число козаків, що не хотіли піддати ся москоському кнугтові.

Режисер п. В. Білинський

Дірігент п. О. Стеткевич

Орхестра п. Г. Е. Смоленського.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. 7.30 ВЕЧЕРОМ.

0123

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла I-рядні 1 дол.; II-рядні 75 цент.; III-рядні і балькон 50 цент.; IV-рядні 35 цент.; місця стоячі 25 цент.

По Представленю величавий Баль.

Білету можна дістати у насієра п. Василя Зиблікевича, 530 E. 18th Str., і в банку Гроховського & Co., 115 E. 7th St., New York City. — В день представлення наса отверта від години 5-ої вечером.

Товариство „Запорожська Січ“, розвиваючись постійно через кілька літ, взяло собі за ціль плекати рідну мову і руську милозвучну пісню через улаштуване гарних та займаючих представлень. Тут на чужині бажаємо знова дати Вам, Вп. Родимці, сиромогу почути незнану ще досі в Америці птукку з життя козаків-чорноморців, з її сумними та веселими піснями і скочними танцями. Як завсїгди, так і тепер наші аматори і комітетові не шадили своїх заходів та праці, щоб Вас, Вп. Родимці, під кожним зглядом вдоволити. — З високим поважанем

КОМІТЕТ.

Дописи.

3 Olyphant, Pa.

Маємо жадати!

Так, нам жадати, стреміти і працювати в напрямі свідомости, незалежності. І я власне сьм того погляду, і цілком годжуся з автором статі в „Народній Волі“. — „Нам жадати, а не прохати“. В 20-ім числі „Свободи“ подав я замітку, що ми не є „нігри“, як нас назвав редактор „Народної Волі“. За се я сподівався випити від „Народної Волі“. Та щасте моє, редактор „Народної Волі“ не вислідив „злочинця“, бо мою замітку приписує неznати кому, і каже, що автор сховав ся під псевдонім. Отже Вас, пане редактор запевняю, що то є моє питома ім'я, тому не кидайте на нікого підозріння. Полемізувати з Вами не гадаю, бо до того я не звик і не маю часу, але все таки, щоби не бути побитим „на прах“, зважуся дещо відповісти на Вашу статтю. Кажу дещо, бо що до стреміння самостійности і незалежности для нашого народу, ніхто Вам не перечить. Сильно за те разять пана редактора „Народної Волі“ ті „білі нігри“, свідомі хруні австрійські, котрі ось-ось запроторять нарід в панцизняне ярмо. Но мені якось не ясно, чому наш нарід якось має довіріє до тих „зрадників“. Знаю досить сіл і повітів, політично вповні свідомих, де якось не боять ся дати в руки тих „нігрів“ свій провід. Тільки одикий п. Косовий предвиджує з того небезпеку, і з за моря старає ся перестеречи „несвідомих“. На мою думку, люди в роді Косових були-б дуже пожадані в Галичині, бо вони могли-б не лише теорично, але і практично показати, як належить вести політику. З іронією висказує ся п. Косовий про „рутенську сметанку“ і старає ся обридити всякі руські уряди, хоч їх і не багато маємо. Отже виходить з того, що ми хоч потрафимо платити податки, і давати рекрута, але собою рядити ще не потрафимо. І не знати кому вірити, бо в тім самім числі „Народної Волі“ п. Д. Сенюх висказує ся знова, що наша інтелігенція сильно злила ся з народом і є зовсім демократична. А п. Косовий знова твердить протилежно, що інтелігенція, се раби, деморалізатори, консервати і проче і проче.

Нам треба жадати, каже „Народна Воля“. Зовсім зрозуміло, що нам треба жадати, бо коли не будемо ся доминати за свої права, то їх ніколи не дістанемо. А під тим зглядом не можемо нічо закинути нашим представителям, бо відомо, що вони многих річий допоминають ся; ось приміром своїх шкіл, своєї автономії. А в якій формі має ся ті жадання висказувати, якось „Народна Воля“ того виразно не хоче сказати, лише зазначає загально, що здобуває ся любовію любов, чесною чесною і т. д.

Закидує мені, що ширю доктрину рабства. Огож я еще раз зазначую, що погорджую всякою підлостью, що не лицює людині. Пану Косовому добре таке писати, бо легше когось критикувати, ніж самому взяти ся до якоїсь народної роботи. А нарід по ділах та користях тих діл осужує правдивого народного діяча, а з крикунами числять ся лишень хиба темняки.

Ф. Х.

3 Watervliet, N. Y.

В минувшу неділю, (12. мая) вечером відбув ся у нас в церковній галі вокально-драматичний вечерок.

Кілька хвиль по 7. годині зачалась перша частина програми. По короткім, зрозумілім, патріотичного змісту вступім слові, виголошенім місцевим дупастиром, о. Еміліаном Бартішом, відспівав мішаний хор під проводом п. Дмитрія Андрейка два кусники, іменню „Верховино“ (Лисенка) і „Дівчино“ (Колесси). Вже по кількох перших тактах мож було запримітити, що се пописуєсь знаменито вишкочений хор: спів був прегарний, інтонація незвичайно чиста. Відтак слідувала досить довга деклямація, виголошена сьміло і виразно маленькою дівчинкою, Марією Кріль. Оригінальний був грегій пункт програми; іменню були дві деклямації, переплітані дівочим і диточим хором. Наперед зачав хор дуже сумне „мурмурандун“, в продовженю котрого виголосив Іван Урбан з чувством красну деклямацію „На чужині“ (Данило Млака); відтак затагнув хор словами так відповідну до його слів пісню „На чужині загинемо“, а при кінці її виступив на сцену Іван Потоцький і виголосив уже не сумну але горячо патріотичну деклямацію, котрої остатні два вершики хор повторив і відспівав в живім, маркантнім темпі.

Потім наступила гуртова деклямація шкільних дітей. Думаю, що цей пункт як і пізнійший, іменню хор малих дітей — то чи не найкрасша часть програми! Як радісно забили серця всіх а особливо родичів, коли виділи, що то молоде покоління не загине ту „на чужині“, але при своїй церкві і школі „заховає“ свою віру і народність.

З дальших виступів хору особливо запримітити належить отсі знаменито віддані кусники: „Широкий луг“ (дуже гарна але незвичайно трудна пісня), „Чи я не хазяйка“ (се мусів хор два рази співати, бо оплески не утихали), „Козаченьку“, „Хлопське весіле“ (прекрасна і трудна пісня) і кілька красних англійських пісень.

На похвалу заслугоє гостинна деклямація („Розрита могила“), котру з чувством і зі зрозумінням виголосила п-на Анна Апостолівна з Кокус, Н. Й.

Дев'ятий пункт програми був веселий монолог; в тім вже заслуга Івана Потоцького, що убравшись за фрейтра Каламоняка знаменито убавив публику.

На закінченє було представленє: „Настоящі“, в котрім грали ось ті особи: Стефан Могила (Борович), Катерина Федорко (Магдалина), Іван Урбан (Остап), Марія Ренчковська (Гануся), Антоній Сьпьяк (слуга). Про їх гру і згадувати довго не буду: се „вистресовані“ і певні себе аматори-артисти; грають не так, щоби лише „кумедію“ показувати, але мають вони тут в Watervliet, щось в роді драматичної школи, де ознайомлюють ся докладно з всякими подробицями і тайнами драматургії; тому не дивно, що зуміли використати і найдрібніші „квести“ а через то ділали свою гру милою, незвичайно займаючою і поучаючою. Вдатним характеризуванєм заняв ся п. Теодор Малігловка з Кокус.

От такі вечерки не лише приносять тут матеріальні користи (дохід) але й підносять наш нарід в очах культурних народів. На галі було много Американців, були запрошені чужі св'ященники: французький, італійський, були англійські професори, рецензенти і инші.

З руських сусідних св'ященників було трох (з Troy, Cohoes, Glanville) і много инших запрошених гостей.

Вертаючи з сего вечерка, думав я собі ось так: от справді „наша дума, наша пісня не вмерла би“ тут в Америці, слаби було у нас більше здібних і працьовитих дякоучителів;

але на жаль нап'ятувати годить ся ту гірку правду, що майже „більша більшість“ наших дірігентів замість в камертон.... дують в „пугарки“ і замість грамати ся лавки шкільної і пильнувати проб сьвіду, то вони „тримають ся“... бари!

А ще більше гірка правда є та, що де дякоучитель з людьми не по, то там зараз почусь: „вонка з ним“, „він не пре нас“!...

Крайна пора, щоб американська Русь звернула більше уваги на здібність тутешних дякоучителів і приймала не якихсь „спеціалістів“ від дев'ятого гласа, але правдивих кваліфікованих учителів, здібних і щирих просвітителів народа.

Присутний.

3 Scranton, Pa.

Вилізло шило з мішка.

„Правда“, орган Общества Руских Братств, стала явним цареславним агітатором. Хто сему не вірить, то нехай загляне до „Правди“ ч. 19. на четвертій стороні (Примічаніє Редакції) де виразно редакція від себе так написала:

„При той случайности звертаємо увагу почитенного дописувателя, що он грубо ошибаєсь, будто бы „Правда“ була — як пише — греко-католическою... От прецінь раз „Правда“ сказала правду! До тепер „Правда“ все потаємно і скрито зраджувала свою віру і народність, до тепер духовний її управитель о. Обушкевич, все твердо заявляв і обіцявав, що „Правда“ буде твердо тримати ся своєї греко-католицької віри; і дотепер много знаходило ся таких блаженних віруючих, що вірили хитрим словам твердого греко-кафтолика. Аж ту в 19-ім числі редакції виписала дрібненьким друком ті важненькі слова.

Аж тепер народе руський „слиши, виждь і приклони ухо твоє“ і переконай ся до чого провадить Тебе та твердо-кацапська партія!

Переконай ся народе, прозри і плюнь в очи тим твердолобим провідникам, не іди за ними, бо вони — то Юди-зрадники. До доброго Тебе не запровадять. Тримай ся щиро своєї віри і народности і не дай ся баламутити кацапським агентам!

Тепер вже на свої очи видиш, де вони Тебе провадять! А если хочеш приступити до організації, то добре уважай, щоби ся не заліз в чуже багно, де воняє московським запахом! Вступай до правдивої русько-народної організації, найстаршої тут в Америці, котра має до тепер 321 відділів, і котра має славу назву: „Руський Народний Союз“!!!

Х. У. З.

3 Centralia, Pa.

Дочитали ся ми в 18-ім числі „Правди“, що якийсь москалина набрехав на нас сім кіп. У своїй дописі хуліганським звичаєм не пощадив нікого, ні св'ященника, ні єпископа, ні церкви, ні хреста.

І так між иншим пише він, що ми голі як бубен; то то вже бреше як пес, бо наша громада еще, Богу дякувати, порадиць собі як потреба та вбере ся як хоче. Але дописуватель вай огляне ся сам поза себе, чи має на собі штани, бо ми видимо його все в одних, і до праці і на празник. Отсему панови сказав С. Бран: ти брехач, уже тобі більше істи не дам.

Пише дальше про колекту, що була з Філадельфії. Ми на се йому тільки лиш скажемо, що як хоче о всім знати, а не писати брехні, то

найпрйде на мітінг, то там здамо перед ним рахунок. Він думає, що то веі люди вміють потягати гроші з громадської каси, так як він потягнув в селі Орава з каси церковної 175 корон. Ай, пане Брехачу, вже би можна віддати ті гроші за 7 літ, бо там не одна сирота послідного цента дала. На другий раз обширніше.

Ф. Ф.

3 New Haven, Conn.

Минуло 5 місяців, як Русини в Нью Гевен, Конн. пробудили ся з вікового сну і взяли ся односердно до організації. Як вже було згадано в 2-ім числі „Свободи“, з'організовано нове товариство „Запорожська Січ“. З початку товариство розвивало ся дуже гарно. Протягом трох місяців устроїло представленє, до котрого був вибраний як режисер О. М. І відбуло ся представленє дуже гарно. Запросились товариство „Запорожську Січ“ з Ансонії, котре не погордило нами, прибуло до нас і звеличало наше представленє своїми гарними співками та деклямаціями під дірігентурою дякоучителя, В. Каськова, котрий виступав на сцену тай промовляв до народу. Своєю щирою промовою потрафив збудити наш сплячий нарід з твердого сну. По представленю наші гість, п. В. Каськів знов не пожалував свого часу та труду і подав до „Свободи“ допис про него. Ту допис відіслав він до п. С. Натуркача, як кошового „Запорожської Січі“; в тій дописі були подані поіменно всі аматори, котрі відиграли свої тяжкі ролі. Та чомусь ся допис не подобала ся нашому тов. С. Н., котрий грав роллю Ковалю. І мучив ся він сарака кілька вечерів, заки ту допис перебрив на свій стрій, т. є. викинув всіх наших аматорів з дописи а лишив тільки себе самого, аби повеличати ся перед руським народом. Не дивуємо ся, що він так зробив, бо знаємо, що то темний чоловік.

Олекса Маців.

ПОДЯКА.

Руський Ризниця сьв. Михаїла в Шенандоа, Па. складає отсею дорогою Братство сьв. Володимира Вел., від. Р. Н. Союзу ч. 58 в Реймі, Па. за скорє, тає і з найліпшої матерії виробленє нам 1) нового прапора, 3) братських відзнак, 3) шапок, 4) за артистичний напис в руським і англійським язиці на синьо-жовтих лентах і 5) за направу старого прапора.

Наше братство через 10 літ свого істнованя мало до діла з многими подібними чужої нам народности фірмами, але жадна з инх не вдоводила нас своєю роботою так як наша „Руська Ризниця сьв. Михаїла 114 Chesnut St., Shenandoah, Pa.

Сю подяку ухвалило братство на мітінгу дня 19-го с. м. та рішило поручити згадану фірму ласкавій памяті усім руським братствам, сестрицтвам і товариствам. — Ницефор Дуляк, предс., Василь Цан, кас., Й. Ялечко, секр.

ЖЕРТВИ НА „РІДНУ ШКОЛУ“ В НОРТГЕМПТОН, ПА.

Павло Чигота зложив 1 дол. і кличе Павла Лозинського з Йонкерс, Н. Й. і Івана Свалу з Нортгемптон, Па.

В передпоследнім виказі жертв на фонд „Рідної Школи“ з Нортгемптон, Па. зайшла помилка, бо д. Роман Куштай жертвував 50 ц. а не 25.

Всякі жертви просить ся складати лично чи моней-ордером на адресу:

Rev. Emil M. Baransky,
Box 2. Northampton, Pa.

СПАРТАК.

I. Як жили раби в Римі.

Далеко на південь, на берегах річки Тибру, стоїть на семи зелених узгір'ях велике, гарне, стародавнє місто Рим, столиця теперішнього Італійського королівства. Тибр не змінив ся з часом, але Рим став зовсім не такий, як був у стародавні часи. Тепер він славний своєю красою, а колись був ще й столицею великої могутньої римської держави. Її землі були мало не по всьому світі. Римський народ був сильний, його військо непереможне. Ні один народ не міг довго встояти в боротьбі з ним. Богато крови розлили Римляни у невчинних війнах: вони добували собі й своїй рідній країні славу, могутність та незчисленне багатство. Після кожної щасливої війни римське військо бучно вертало до Риму, де його з радістю зустрічали юрби веселого, по святочному збраного, люду. Найстарший римський привідця віздив у Рим пишним повозом, запряженим найкращими кіньми; до нього йому посилали квітками. За повозом, поспускавши в землю похмурі очі, йшли в кайданах царі подоланих країн. Далі несли багату здобич: золото, коштовні річі, пишну одіж, дорогу зброю. Потім спокійно й гордо йшли рівні ряди римських воєнків; їх засмалені мужні облича були суворі й спокійні навіть і в ці радісні хвилини: вони звикли до перемог і пани, то й привітання народа приймали, як належну їм плату за їх хоробрість. Нарешті, оточені сторожею, йшли бранці, голосно брязкаючи важкими кайданами. Хоробрі воєнки, що після кривавого бою за рідний край та за свою семью достались у неволю, злісно дивились на своїх ворогів-переможців. За ними йшли, закриваючись розплетеними косами, їх жінки та сестри — напів голі, знеможені, з безнадійною мукою на обличах. Старі та діти рідко траплялись між бранцями: Римляни не любили обтяжувати себе непотрібною добичею. В тісному гурті бранців багаті йшли поруч з бідними і почували себе близькими та рідними один одному: всіх їх єднало одно горе.

За кілька днів після пишного візду, як бранці вже відпочили, їх виводили на торг продавати. Туди приходили всі ті Римляни, що мали гроші й хотіли собі придбати на власність людину. Сьому треба було думати, що всяка така робота принижує їх. Тільки служба в війську та уряди в державі — ото було в Римлян поважною та почесною роботою. Багато приходило на торг і таких богатирів-Римлян, що кохали ся в жіночій красі. Купці уважно обмацували і зо всіх боків оглядали тіло виставлених на продаж невольників, щоб зміркувати, чи вони будуть годяться до роботи. Молоді жінки стояли перед купцями зовсім голі, а ті оглядали їх і поглядами і в тих красунь, що впадали їм в око. Після оглядин купували. Молоді та дужі невольники і гарні жінки розкуповували дуже швидко і часто за дуже великі гроші. Ввечері йшли з торгу цілі валки рабів і рабинь за своїми новими панами.

Ще недавно ці раби й рабині були в рідній країні, вільні й щасливі, декотрі багаті й значні, а тепер їм судило ся втратити все: батьківщину, семью, все добро своє і найбільше за

все — волю. Всіх цих нещасливих людей дожидало тепер тяжке безпросвітне життя. У свого нового господаря невольники-раби жили під доглядом лихих доглядачів. Доглядачі щодня визначали їм роботу і так день крізь день гинули нещасливі люди за тяжкою нагальною роботою, а жорстокі доглядачі батогами підганяли втомлених і знесилених. Жінок, особливо гарних, не знесилювали роботою, але їм судило ся в неволі ще сумнішша і ганебніша доля: вони були забавкою в вільні хвилини своїм панам і мусіли терпіти панські пестощі й залицання в той час, як у душі у них була тільки ненависть до цих чужинців, що збавили їх батьківщину й семі. Коли-ж ся жива забавка обривалася Римлянинови, то він продавав її, або приставляв її до якої роботи, собі ж купував нову рабиню-невільницю. Серед тяжкої праці і під час коротких відпочинків рабів раз-у-раз гнітала думка, що самі вони ледви живуть, тяжко працюючи на своїх панів-переможців, а ті тим часом купують ся в розкошах, зазнаючи всіх утіх життя. „Хіба-ж ми не такі люди, як і пани? Хіба вже нема правди на землі?“

Часом невольники кидали працю, а то й пробували зовсім утекти. Тоді неслухняних та зловлених утікачів тяжко карали; заковували в кайдани і закидали в темні вохкі льохи; а такі льохи були в кожного багатого Римлянина. І сиділи бунтівники в тих гідких льохах, поки аж немилосердний пан велить їх випустити. Римляни думали, що так і слід поводитись зі своїми рабами. Пишні своєю силою, багатством, тим, що їм усе щастило, вони тільки себе вважали за людей. Усі ж інші люди були, на їх думку, якимись нижшими створіннями. А раби в них були так мов скотина, що й продати її можна, і подарувати і робити що хоча, як з кожною іншою річчю. „Хіба раб людина?“ казали Римляни. Тому то і закони римські не давали рабам ніякого права. Закони писано тільки для вільних людей, а для рабів закон те, чого їхній пан схоче. Раби не могли мати нічого свого, ніякого маєтку, ні семі, ба навіть власного бажання. Вони ніде не могли шукати оборони від жорстокощості своїх панів. Та й яка може бути оборона від жорстокощості там, де вбит раба значило тільки зробити шкоду в хазяйстві, а не злочин учинити? За те, коли раб чим проступить ся, а надто коли на життя свого пана важив, то за се карало ся лютою карою, — здебільшого за се розпинали на хресті. Оттаке було життя римським рабам, ще гірше, ніж колись нашим кріпакам.

Не маючи способу зарадити своєму лихови, утративши надію на волю, раби немов туманіли. Одні, затаївши злість, тільки й дожидали спроможності помстити ся на своїх гнобителях. Інші корили ся своїй долі і ставали наче й справді робочою худобою. Забувши, що колись були вільні, вони підслесливо ловили панський погляд та дякували за все, що пан їм згорда кине. Але опріче бранців з війни рабами часто ставали й римські селяни: за довги вони робились рабами тим, у кого позичали гроші. Раз-у-раз воювали Римляни, і тяжко було селянам відбувати ті війни. Їм треба було служити в війську, а тим часом на полі нікому було робити, і ні з чого було чоловікові та його семі жити. Довелось позичати в багатів на дуже великі проценти. А хто не міг оплатити ся, то був такий закон, що той чоловік з усією своєю семьею ставав рабом тому, з кого позичав гроші. Легко зрозуміти, що почували ся раби до своїх панів. Вони ще не-

давно поруч з ними йшли до бою за римську славу, а тепер стали невольниками. Вони знали, що їх володарі такі самі Римляни, як і вони, і вся їх пережата тільки в повній калитці.

II. Що діялось хліборобам через рабство.

Римляни завоювали ще далі більше країв, у римських богатирів збиралось де-далі все більше грошей і маєтків і через те їм де-далі все більше треба було дешевих робітників-рабів. Де-далі рабів страшенно більшало, а вільна праця упала. Сьому дуже сприяло римське газдованє в поневоленних землях. Завоювавши який край, римський уряд (правительство) зараз накидав великі податки на людей у тій землі. Але сам уряд не збирав тих податків: він продавав право збирати їх римським богатирям. Купивши се право, богатирі рували в завойований край і починали там хазяйнувати по своєму. Їм треба було швидко забагатіти і вони з нелюдською жорстокістю обдирали зневолений народ. Про добро краю вони ані трохи не дбали. Таким розбійницьким газдованєм вони швидко добувались чого хотіли: вертаючись до дому, до Італії, вони привозили педичезні багатства, а в зруйнованих землях покидали по собі ненависть до гнобителів-Римлян. А вернувши до дому, богатирі скуповували собі силу земель, а до роботи на них купували собі безліч рабів, а вільних робітників наймати не хотіли: вільним треба платити стільки, щоб вони могли прожити ще й з сім'ями. А ще-ж вільні робітники, яко римські громадяни, були рівноправні зі своїми господарями, то їх не присилюєш робити день і ніч без відпочинку; вони не позволяють бити й мордувати себе як товарину.

Через отакий порядок, що в багатирів збирали ся великі землі і порано їх дешевим робітником-рабом, — було дуже тяжко жити дрібному газдови, що мав собі клаптик землі та сам на йому й робив. До того-ж завойовані країни — Сицилія, Сардинія та Африка — стали привозити в Рим силу дешевого хліба. В місцях, куди дешевий хліб привозив ся, стало зовсім не вигідно хліб робити. Багато італійських країн і міст почало безлюдіти: бідніші люди кидали рідні сторони, сподіваючись знайти де-якращу долю. Всюди робили дешеві робітники-раби, і вільним людям неможна було знайти роботу. Рабська робота збавляла хліба дуже багатьох вільних громадян і змушувала їх жити без праці. Безробітні селяни йшли до Риму, виповняли його і вимагали від уряду допомоги собі і своїм сім'ям. Римський уряд трохи розумів свою вину перед безробітними, а то таки й бояв ся цих голодних і роздражених людей і давав їм не тільки найпотрібніші річі, — хліб, одіж, гроші, — а ще й веселив їх різними видовищами. Потроха в римському народі почало вкорінятися дармоїдство. Сьому допомагали ще й ті люди, що під сей лихий неспокійний час хотіли захопити в свої руки вищу владу в державі. Щоб добитись державних посад, вони піддубувались до народу. Щоб запобігти собі його ласки, вони тратили величезні гроші на похачунки, на всякі подарунки та пишні видовища в цирках та театрах. Вони сподівали ся, що юрба народня за все се клопотатиметь ся, щоб при виборах вибрано їх на високі посади, бо та юрба була з римських громадян, а вони ж мали право голосувати.

Почувши свою силу і набравши ся смаку до безжурного життя без праці, юрба людей лїниво сновигали по вулицях славетного міста Риму, все

страшнійше і настирнійше вимагаючи хліба й видовищ.

От до якого дожила ся велика держава, що з самого початку свого життя тільки й дбала, щоб своєю силою ввесь світ під себе підгорнути. Щоб світ підгорнути, — про те дбала, а щоб робочим людям, якими всяка держава держить ся, можна було по людському жити, про те не думала.

Гнітала і свій народ і чужі повойовані народи і всім остогидла такими порядками. І тоді й свої й чужі змагали ся з тим порядком, з тим урядом, що за той порядок обстоював. Через се римська сила захиталася, почала держава занепадати та згодом таки й занепастилась.

III. Глядіатори і Спартак.

Більш ніж 100 літ перед Різвом Христовим в Римі вперше, серед інших видовищ, побачила гуляща юрба глядіаторські бої. Ті бої так подобали ся глядачам, що скоро після того не було вже Римлянам кращої забавки. Сі бої робили ся так: з бранців, узятих на війні, вибирали найздоровіших, найсильніших і найзручніших і віддавали їх до глядіаторських шкіл. У школах досвідчені учителі вчили їх бити ся всякою зброєю. Відбувши науку, ці раби звали ся глядіаторами. Їх до праці не ставили; за те вони в святкові дні повинні були на втіху жорстокій римській юрбі битись один з одним кривавим боем до загибуні. Римські володарі, щоб придбати прихильність народа, не жалували грошей, щоб упорядкувати йому пишні видовища, а серед тих видовищ найбільш полюбляла римська юрба глядіаторський бій. Уже в перед день того свята зо всіх кінців Риму, ба навіть і з сусідних городів, сила народу пливала до цирку, де вже все було готове. Поспіпались однакою всі — богатирі й бідні, чоловіки й жінки, щоб захопити краще місце, щоб не проминути й найменшої подробиці. Дуже небагато було таких, що не треба їм було посіпатись, бо вони були такі великі та багаті пани, що для них зоставляли місця. Останнім приходив той володар чи начальник, що уряджував народови отсе видовище. Юрба радісно й гучно витала його. Давано потім гасло і розпочиналась кривава забавка.

Цирк зроблено було так, що посередині було рівне місце, а круг того місця помуровано було мури, а в них пороблено місця, — там сиділи глядачі. А на рівному місці посередині були ся глядіатори. Те місце звало ся ареною. Отож як давано гасло, раз усі глядіатори, що мали того разу бити ся, лавою виходили на арену і помалу обходили її, а глядачі голосно вигукували; дійшовши до місця, де сидів господар свята, глядіатори хором витали його. Потім починав ся бій. Спершу виходило двох глядіаторів. В одного був короткий меч та щит, а в другого щось мов тройчаті залізні вилки і сітка. Той другий повинен був сіткою обплутати свого супротивника, щоб він не міг боронити ся, тай заколоти його тими вилками. А той силкував ся непоустити того, а зарубати ворога мечем. Той подужував. Кровю свого товариша поливав він золотий пісок на арені, а вся величезна юрба глядачів раділа, вигукувала, та голосно приплескувала тому ділові. Потім на арену виходило багато глядіаторів, у руках у них були ostrі мечі й щити, щоб захищатись від мечів. Сі бились або по двох або гурт на гурт, — мов справді на війні. Сі били ся доти, доки один гурт не вибє до останку другий. Коли ж по двох, то кожда пара била ся доти, поки один перемігав другого.

(Дальше буде.)

КАЛЕНДАР.

ЧЕРВЕНЬ.

к.ст.	Дні	Руські свята
30	Четвер	Андроніка
31	Пятн.	Теодора і Юлії
1	Субота	Патрик.
2	Неділя	Вс. Святих
3	Понед.	Конст. і Єлени
4	Вівтор.	Василиска м.
5	Середа	Михайла

НОВИНКИ.

Борба з „мазепинством“ в Росії. В Києві православний батюшка Пристіяков оголосив меморіал, в якому домагаєся, щоби правительством заборонило відправляти поминальні богослуження в пам'ять Шевченка, бо вони ширять між населенням сепаратизм і „мазепинство“. Один з націоналістичних клубів задумав зладити монографію про український рух і Шевченка, щоби представити мазепинську небезпеку для російської ідеї.

В кігтях царату. З Києва наспіла до галицьких часописів вість, що арештовано там відомого українсько-го письменника, Гната Хоткевича, котрий від кількох років пробував в Галичині. Пізнала його вся галицька Україна яко славного бандуриста, коли улажував концерти по всіх закутинах Галичини. В останніх часах зорганізував був гуцульський театр. Арештоване в Києві наступило за давню його участь в російській революційній руху.

Без пам'яті через 15 місяців. Дня 17-го лютого 1911 р. вийшов Христіан Луджес із свого дому в Нью-арку, Н. Дж. за якоюсь зброєю до поблизу крамниці і від того часу ніхто вже не бачив його в тім місті аж до 15-го мая с. р., коли він раптом з'явився у свого тестя, де проживала тепер його жінка з малою дитиною. Нагла поява тої людини, котру всі уважали вже за пропавшу, врадувала незвичайно його подругу і родичів. Почали розпитувати Луджеса, де він пробував через так довгий час і з якої причини покинув свій дім. „Коли я — говорив Луджес — полагав в крамниці свою зброю і пустився їти додому, зі мною сталося якесь диво, бо я втратив свідомість до тої степені, що забув навіть своє власне ім'я. Якимсь способом я опинився аж в Джорджії (один із південних штатів Злучених Держав) і там дістав роботу в фабриці вичищування бавовни з насіння. Через цілий рік з накладом я працював в тій фабриці на вдоволене своїх працьодавців, бо дістав навіть від них похвалу і підвищену платню. За весь той час я постійно боровся із своєю пам'яттю. Мені завжди здавалося, що я не є тим, за кого себе вважаю. Моя свідомість про свою власну особу вертала дуже поволі, але все таки з кожним днем я був певніший, що зі мною заподіялося якесь диво. Нарешті перед кількома днями я пригадав собі своє ім'я, свою жінку й дитину, своє місто і взагалі усю свою минувшність аж до часу, коли мене опустила пам'ять. Пригадавши собі усе те, я зараз всіх на поїзд і поїхав просто до Нью-арку“. — Луджес належав перед своїм зникненням до місцевої сторожи пожежної і був візником шефа тоїж сторожи. Всі товариші любили його і знали добре його привязаність до своєї жінки й одинокі дитини, що числить тепер два роки. В виду того не можна допустити, щоби причиною цієї дивної недуги Луджеса була яка домашня невзгода.

Борба о воду. З причини посухи і недостачі води прийшло перед кіль-

кома днями в Алькані, в Італії, до проливу крові. Мешканці Алькані знищили водопроводи, що ведуть до Тратані і звернули в сей спосіб воду до свого міста. Проти гурту вийшли карабінери і завізвали до спокою. Тоді Альканці відповіли градом каміння, при чім зранили двох офіцерів і 6 жовнів. Карабінери ужили зброю. Кількох демонстрантів смертельно ранено.

Смертний засуд на 73-літню жінку. В Пільні в Чехах засуджено на смерть через повішення 73-літню жінку за те, що убила свого 75-літнього чоловіка кілька днів після золотого весілля.

Глухонігий наслідник престолола. Син еспанського короля Альфонса, князь Жем, 4-літній наслідник престолола — як тепер лікарі перевірили — глухонігий. Однак король не дуже їм загризся і затягнув сина до 4. полку артилерії як простого жовніра. Гарний з него буде жовнір, але ще ліпший монарх!

Бузьки вигибають. Весняні гості галицьких сіл, вірні мешканці наших стріх і ревні помічники хліборобів у їх праці, вигибають великими масами в часі своєї мандрівки в теплих краях. Сего року запримічено се особливо в Німеччині, де тисячі бузятих гнізд не діждали своїх крилатих господарів. В Альзатії люди гадали спершу, що причиною сего явища є осушування мокрих ґрунтів, яке там переводить ся від многих літ на великі розміри, інші знов поясняли собі стороннє бузятів від тамошних околиць численними електричними дротами, які поведено густо в тім промисловім краю. Аж от недавно показала ся властива причина; бузьки не вертають до своєї вітчизни тому, що вигибають масами в Африці. Бузьки перелітають на зиму аж до південної Африки. Отже один Німець, що осів як антикар недалеко Капштату, в південній Африці, і займає ся також науково житєм птиць, доносить тепер до німецьких часописів, що бачив тепер в тамошніх сторонах сотки і тисячі бузятих трупів. Лежали на полях потроєні аршенником. Як се могло стати ся? Нещасні бузьки упали жертвою саранчі. В тамошній стороні злітає часто саранча і винищує всяку рослинність до нащадку. Перед тим страшним ворогом ратують ся люди в той спосіб, що посипають свої землеклади аршенником. Від страшної отруї саранча гине масами, але рівночасно гинуть і наші бузьки, що вибирають тото саранчу. Згаданий Німець бачив на ногах многих бузятів обручки, які їм позакладано в Альзатії і тим способом ствердив, звідки вони походять. Нема сумніву, що й наші галицькі бузьки падуть також жертвою затроєної саранчі.

Велика пожежа навістила дня 4. мая село Борщовичі коло Львова. Згоріла церква та 15 господарств. В час ще однак позбігали ся люди і повинности всі речі з церкви. Огонь ледво вдав ся спинити тим, що розібрали один будинок, в протівнім разі було би пішло ціле село з димом. Огонь повстав в стайні латинського священика.

Наші люди в Аргентині (Америка) заробили ся дуже зле, бо найшли там, як оповідають, дуже мало роботи, всего на кілька днів, хоч перебули там три місяці, через що голодували й бідували тай доси не може багато з них вернути додому, бо не мають на перевіз. Люди нарікають на підприємців і на бюро посередництва, що обіцяли їм великі зарібки за морем, жадають помочи від краю для себе і для тих, що остали ще в Аргентині.

Міст лиш для муштин. Такий міст знаходиться на ріці Рені коло Люстенава. Мешканці місцеви: Ав, Гербург, Бернек і інші жителі, що мешкають по правій стороні Рену, мають свої посілости коло Люстенава по лівій стороні Рену; щоби улегшити товарний рух там і назад, старали ся о вибудоване того мосту. Австрійський цдовий уряд, для котрого наглядане прохочий получене з великими трудностями, згодив ся по довших заходах на побудоване сего моста, але під умовиною, що можуть ним користувати ся лише мужичина і лише з господарськими знаряддями. Для жінщин і для товарного руху міст сей недозволений. Під тим умовом побудовано сей міст.

Скільки коштують монархи? Пенсія поодиноких володарів в Європі виносить річно ось такі суми:

Цісар Австрії . . .	22,600 000 К
Король Баварії . . .	5,431.515 „
Король Бельгії . . .	3,118.000 „
Король Англії . . .	18,520.000 „
Король Данії . . .	1,465.000 „
Король Греції . . .	1,300.000 „
Король Італії . . .	15,050.000 „
Королева Голандії . . .	1,560.000 „
Король Норвегії . . .	925.000 „
Цісар Німеччини . . .	18,491.300 „
Цар Росії . . .	60,000.000 „
Король Саксонії . . .	4,405.000 „
Король Сербії . . .	1,125.000 „
Король Еспанії . . .	415.000 „
Кор. Віртембергу . . .	2,450.000 „

Пригляньте ся лиш тим „люмерам“ і осудіть, чи мало фаєють володітелі.

Буря на Чорному Морю. З над берегів Чорного моря доносять про велику бурю, яка наробила багато шкоди в прибережних містах. Найбільші шкоди є в Одесі, Евпаторії, Теодозії і Керчу. В Теодозії розбила буря італійський корабель „Кавес“.

Сніжність залізної руди на світі. Тамтогорічний міжнародний геологічний зїзд займав ся справою багатства всієї земської кулі в залізну руду. Дотеперішні звісні запаси виносять округло 22.4 мільярди тон, в яких знаходиться заліза округло 10 мільярдів тон. З сего припадає на Європу 12, на Америку 9.85 мільярдів, на Азію 260, Африку 125 і Австралію 136 мільонів тон. З європейських країв найбагатша в залізну руду є Німеччина і Франція, відтак слідує Велика Британія і Швеція. Ті запаси при безнастаннім збільшенні зуживання заліза можуть вичерпати ся протягом яких 60 літ. На їх місце мусіли би тоді прийти ті запаси залізної руди, котрих добуване серед нинішніх обставин і при нинішній стані техніки або не оплатило би ся, або є неможливе, а котрі аж в пізніших часах буде можна використати. Ті запаси оціняють загально на 123.4 мільярдів тон з 53-ма мільярдами тон чистого заліза, з чого припадає на Європу 41 а на Америку 81 мільярдів тон. При поданню сих даних не вчи-

слив зїзд запасів руди в Японії, Корей, Китаю, і південній Манджурії, котрі спізнали ся зі своїми звітами на зїзд. Далше належить взяти під увагу ще й се, що ту взято в рахунок лише звісні доси запаси залізної руди, коли тимчасом і то саме в найновіших часах відкривають щораз нові поклади сєї руди, на пр. в Бразилії.

Справдішною хлопською державою в новітнім значінні є Данія, край положений на півночі від Німеччини. Під кличем: „В єдності сила!“ данські хлопці почали в 70-их і 80-их роках організувати ся в різного рода спілки, як пр. для плеканя худоби, збуту худоби, яєць, спілки молочарські, млинарські, різницькі, пекарські і т. п. А що данські хлопці станули на такім високім степені образования, завдячують передовсім народним школам. Протягом двох десятків літ заложено 731 народних шкіл, що є справдішними хлопськими університетами і 14 шкіл рілльничих. Шість місяців триває зимовий курс для мужеської, а чотири місяці для женьської молодіж. Тоті заведення удержувані державним коштом 200.000 корон річно, що в шитомій собі спосіб доставляють населенню справдішного образования, не ослабляючи замишування до рілльничого заняття, скликають що року пізною осінню порою великі хліборобські віча і тим способом удержують тривалі зносини зі своїми учениками. Як високо стоїть просвіта данських хлопців, видно з того, що навіть у найбільшого господаря знаходиться бодай одна часопись, а книгарні розпрудують всякі нові книжки передовсім для селянських мас. Богато хлопів є визначними співробітниками не лише рілльничих, але й політичних часописів. Відомо також, що найвпливовіші члени данського парламенту походять з хлопів. Давнійший президент міністрів і міністер війни, Хрістенсен, бувший народний учитель, є селянська дитина. Бувший міністер рілльництва Оля Гансен, котрого донька учила ся домового господарства в домі одного коваля в Берліні, є власителем вірцевого рілльного господарства. Міністер внутрішніх справ є посвоячений з хлопською родиною, померший міністер скарбу Лясен був сином мельника, а теперішній президент міністрів, котрого донька вчить ся ремесла, був народним учителем. Данські хлопці видали навіть поважних мислителів-філософів а багато дало ся пізнати яко письменники, що пишуть гарні ліричні поезії і драматичні твори.

Хто не уміє говорити по англійськи
а хотіби мати добру книжку до науки, нехай купить собі
РУСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ТЛУМАЧ
Сторін 258. — Тверда оправа.
ЦІНА 60 ЦЕНТІВ. Гроші посилайте враз з заповненим моні-ордером або поштою. марками на адресу:
ANDREW SAWKA, BOX 44, JERSEY CITY, N. J.

Дім АГРОХОВСКИЙ-СП Банковий

наслідник **Л. В. ШВЕНН** власитель

ОЩАДНІСТЬ се підстава багатства. Не скупість веде до мастику, а розумне складане грошей в чеснім, поважнім банку, який дає гаранцію і виплачує процент від вложених грошей.

ВИСЛАЄМО ГРОШІ в порукою, що адресата одержать їх протягом 10 днів. Телеграфічною дорогою на 24 година. Вартість грошей по найдешевшій курсі.

ШИФЕРТИ до і в Старого краю на всі найліпші і найпопулярніші корабельні ліній по компанійних цінах.

БАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІАЛЬНА вилагоджує всякі документи австрійські, російські і німецькі, які потверджує консуль, так що суть важні в краю.

Навизня вложена в касі
вкладів в сумі
100.000 од. Доларів

У власнім імажу: **292-294 Bedford Ave. per Grand Str.**
Brooklyn, N.Y. і **115 East 7th Street, New York, N.Y.**

3 нутра землі.

(Дальше).

Крутом Великого гайзера бе ще о-коло 50 кипячих жерел, а яких сто кроків від него находимо друге гаряче жерело Строкр („Маслобийна кад-ка“). Він безвпинно кипить і клекоче, і тому місцеві жителі називають його ще „кітлом диявола“. Послухаймо, що говорять про це жерело мандрівники (Праер і Ціркель):

„Оглянувши побіжно кипячі жерела, ми постановили перевірити, чи правдиві перекази попередних мандрівників, які уневіняли, що можна визвати вибух Строкра, накидавши землі і каміня в його кратер. Зараз взяли ся ми за роботу; таскали широкі плити і величезні камінні відломи, куски дерева і землі, і все то скидали в жерело гайзера. Так провели ми пів години в безперервній роботі, та все надармо! Вода як і перше клекотила і пішла ся, та вибуху не було. А як вже накидано було багато землі і каміня, ми відказали собі тої приємності бачити ту чудну картину і сильно втомлені попрямували до найближньої оселі, що находить ся всього на 4 мінути ходу від гайзера.

„Не встигли ми дійти до дому, коли тут доніс ся до нашого слуху шум, і в тім місці, де лежить Строкр, з неописаною силою підняв ся в гору стовп пари. За ним витриснули великанські струї води, огорнені густими хмарами пари; зі страшним ревом виривали ся вони із жерела, і піднимали ся на незвичайну висоту. Гайзер викидав з оглушаючим шумом все нові водяні струї. Від часу до часу наступала коротка перерва, та потім у всіх напрямках витітали з сиком струї кипячої води, прорізуючи огортаючу їх пару... Каміне, яке ми накидали в гирло, вилітало так високо, що прямо щезало з наших очей. Деякі з камінюк летіли прямо в гору, падали знов в жерело, і ніби балони, відбивали ся знов в гору. Вкінці вибух почав слабнути. Вилетіло ще кілька струй, і все успокоїло ся. Тепер гайзер не був небезпечний; ми приблизили ся до него і з цікавістю розглядали кратер, якого дно було цілком залите гарячою червоною водою. Хто терпить на заворот голови, той не повинен близько підходити до краю; місцеві жителі розказували, що деколи падають корови, коні і вівці в гирло гайзера, і з відтам їх викидало цілком зварених“.

Води кипячих жерел містять в собі подостатком кремнекислоти, т. е. тої матерії, з якої складається прозорий, як скло, кварц, який входить між иньшим і в склад нашого звичайного каміня. Кипяча вода розтоплює кварц в своїм витриску. Коли дійде до поверхні і тут охолонуть ся, виділяе вона тоді кремнекислоту, яка і творить чудові, неначе мармурні поклади і стеляктити, деколи такі тонкі, як папір або серпанок. На далеку віддалі від кипячих жерел ціла поверхня покрита такими кременистими скапинами, та і сам стіжок даного гайзера складається ся також з них. Ручай, що витікають із жерел, зіставляють також на своїм дні і по берегах кремяні поклади. Всі предмети, що попадають у воду гайзерів, зараз покриваються ся кременистою корою; — тому то тут в більшій кількості находяться скаменілі останки рослин. Найніжнійші нерви березового й ивового листя, найтонші бороздини на стеблах пестипу, — все дає найточніший відбитки. Многочисленні останки трав і вітя низьких кущів та цвітів, прегарно зберігають ся у нутрі покладів.

„Заявившись збиранем тих ніжних витворів — оповідає дальше мандрівник, — ми знов були поражені повним сильним вибухом Строкра. Позаді нас роздав ся підземний лоскіт і із нутра землі зі скорістю стріли підняли ся в воздух стовпи густої, білої пари; вони огортали величезну струю води, яка розливалась ся високо в горі і розспала ся дрібненькою, осліплюючо-білою ро-сою. З такою самою бистротою струя ся упала, і потім зі страшним ревом підняла ся знов на недоскобну для ока висоту. Із густих хмар пари, ніби раке-ти, вилітали другі струї; вони згинали ся у воздух дугою і розсипали ся сріб-ним дощем. Хмари пари огортали гай-зер через цілий час його вибуху. Часом

здавало ся, що підземні сили уже ви-черпали ся і що струя ось-ось розірветь ся і пропаде; та проходила хвилька — рокіт змагав ся і з подвійною скорістю вода підіймала ся ще вище. Сила газів була так велика, що, незважаючи на досить сильний вітер, струї летіли май-же прямисько в гору. Чудовий Строкр тягнув ся около п'ятнадцять хвиль, потім його сили виснажились, водяні стовпи впали і все було скінчене“.

II.

Перевесім ся на далекий остров Но-ву Зеландію, де природа іще обильніше розкинула свої чудеса. Недавно ще на весь світ лунала своєю славою найчу-десніша будівля новозеландських гай-зерів — мармурно-скляне місто колюмн і ступнів, а тепер... о горе, вже погби-ша в часі страшної катастрофи...

Як звісно, Нова Зеландія складається з двох островів, розділених Куковим проливом. Вся грізна вулканічна ді-яльність згромадилась на північній о-строві. Тут-же лежать знамениті гарячі жерела і гайзери, правда, менше вели-чаві, як в Ісландії, та очаровуючі, зав-дяки всеї окружуючої обстанові. На-скільки там природа дика і понура, на-скільки тут повна радісного життя і різ-номанітна. Так, тут під ярким небом по-лудня, серед роскішних рослин, близь-ко лазурних вод вічно прегарного океа-на — тут справдішнє місце тим дивам природи, тим чудовим водограям і їх очаровуючим будівлям.

Найзамітніші жерела тої місцево-сти розложили ся на долині ріки Вай-като і в околицях зниклого озера Ро-томахани. Послухаймо, що говорять мандрівник (Гохштетер), який звидів той закуток в 1859 р.; заздалегідь до катастрофи, яка знищила його чудеса.

„Я провів ніч на березі Вайкато. Ранним ранком лежав над рікою густий туман, та коли сонце привітливо осві-тило рівнину, то я вже чудне явище від-крило ся перед нами! Вузка і глибока долина весть ся межи крутими обрива-ми гір. По ній бурливо лине ріка; її во-ди пінять ся і клублять ся, розбиваю-чись з шумом об скали, а приски роз-сиплюють ся діамантовим дощем у воз-душі. Береги огорнені хмарами пари; вона взноситься ся з гарячих водоспа-дів, що впадають в ріку, та із безчи-слених кипячих водограїв. Стовпи во-ди взлітають в гору і спадають знов на діл, і так появляють ся вони то в однім то другім місці... як приманчива свого рода ігра тих струй! Глядаючи не хо-чеш ся вірити, що тут тільки сліди си-ли природи; часами йому здається, що він приглядається великим творам люд-ської штуки, або, що тут пробують, чи в добрім порядку фонтани, та чи досить води для каскади... Я почав перечисля-ти місця, де виділювались пари і нара-хував 76 гарячих жерел, а скільки їх іще уйшло від мого зору!

„Особливо заінтересував нас гайзер Пугате-мімі-ахамайте-ранге, і тут ми переконали ся, кількою остророжності по-трібно мандрівникові, який перший раз зближається до того місця і не має з собою досвідченого провідника... Два мої товариші хотіли раненько викупа-ти ся у воді Вайкато. Вони знали уже одежу і положили на березі. В тім по-чув ся із заду сильний лоскіт і вода в жерелі почала підійматися. В переля-ку кинули ся мої товариші взад і ледво що не облігла їх гаряча вода; із кітлови-ни з шумом і шипінням вирвала ся скі-сна струя і піднесла ся в гору близько чотири на 3 сажні!... Мені не вдало ся бачити того вибуху; коли я прийшов до зрадливого гайзера все було спокійно.

„Звідси помандрував я до озера Ро-томахана. Перше вражінє, яке робить той невеликий брудно-зелений водозбір, не відповідає очікуванням мандрівника, що наслухав ся всяких чудес про сю країну. Йому не достає мальовничості, котра відразу приковує зір; та те, що робить ту місцевість найзамітнішою в Новій Зеландії, а навіть в цілїм світі, є зразу загадочне. Тільки густі хмари пари, що підіймають ся всюди з повер-хні, заставляють очікувати чогось незви-чайного.

„Ми вилізли на крутий остров Пуау, що одинокий висунув ся серед озера. Кілька хатин, збудованих на тій скалі, служать як приют тим, що відвідують її. Кому не звісно, що тут жили люди цілими тижнями, той на вряд чи зго-

дить ся провести одну ніч на тім місці. Уже перший огляд острова не обіцяє нічого потішного. Мандрівникові зда-ється, наче він находить ся в середині чинного кратера; кругом чути неперер-ивне шипінє і свист: вода клекоче і кипить; земля гаряча. Першої ночі я, страшенно переляканий, зірвав ся з по-стелі: помімо грубої верстви постеленої папороти і шерстяного ліжника, який служив мені замість матраца, я спо-стеріг, що земля огрівалась до неможли-вості... Вибравши термометер, роблю пальцею заглиблення в м'якій глинястїй землі і вложую його туда: живе срібло миттю підносить ся до точки кипіння. І як тільки я виймив термометер, із отвору, де він був вложений, з шипінням вирва-лась пара. Я поспішив ся закрити ту зловіщу діру...

„Цілий остров-скала розрушена га-зами і парою. Вона покрита множе-ством щілин і кожної хвилі грозить ви-бухом. Кругом пінять ся гаряча вода, і зі всюди вириває ся пара. Після ради місцевих мешканців, ми послуговували ся природним жаром, щоби загірїти страву. Треба викопати тільки в землі невелику ямку, і піч готова: в парі, що видобува-лась із землі, можна зварити бараболі і мясо.

„На північний схід звідси находить ся замітне кипяче жерело Тетарата (що значить „татуований“). Спадаючи з те-раси на терасу, воно представляє собою найчудніше явище в тій дивній країні. Головний водозбір жерела лежить на східній горбці покритого папоротю, сті-ли водозбірника, з червоної, на пів збу-реної глини, підносять ся на 30—40 ме-трів в гору. По самі береги наповнений він чистою і прозорою водою, окраше-ний в фіолетову барву лучами, які від-бивають ся від білосніжних сталактито-вих скал. При березі вода мала підчас моєї присутності около 80 степенів Цельсія: на середині водозбірника вона кипіла. Громади хмар пари, відбиваючі синяву вод, клублять ся в гору, прико-вуючи до себе зір глядача, а його вухо чує безперервний шум кипячої води. Один з тамошних мешканців, що був моїм провідником, оповідав мені, що де-коли вся маса води, яка находить ся в водозбері, зі страшною силою вилітає і водозбір остає ся цілковито пустим. Та зараз по тім він знов бисто наповняє ся водою. Коли то запевнене правдиве, то Тетарата — не що иньшого, як гай-зер, ділаючий з довгими перервами.

„Вода того жерела має також ту прикмету, все, що в ню попаде, покрива-ється осадом. Подібно, як ісландські гай-зери, містить вона кремнекислоту. Спа-даючи по східних гір, жерело творило систему терас, яка здається ся ніби вито-чена з мармору. Картина так велична, що вражінє, яке відноситься глядач, годі описати словами. Здається, що стоїш перед водопадом, який миттю скаменів в своїм леті. Треба вийти на ті великан-ські ступені і розглянути всі їх подріб-ности, щоби в повні представити чудну будову природи. Обширні підніжя горб-ка скривають ся у водах озера Ротома-хани; тераси починають ся низькими півокруглими прискалками, а на їх вер-хах розложують ся малі водозбори, та-чим висше, тим ті тераси величавіші а в кінці висота їх сягає на 4—6 метрів. З країв тих ступнів спадають в низ ніж-ні скапани а по середині находить ся одно або більше озер з прекрасною го-лубою водою. Оті звичайні природні во-дозбірники як не мож ліпше до купання; найвибагливіший смак, зеліянний в найтонший розкоші, не з'уміє приду-мати нічого більше величавішого і ви-гіднішого. Тут можна знайти і глибокі і мілкі водозбірники і після багання ку-пати ся в більше холодній і в більше теплій воді. Деякі із озер так глибокі і обширні, що можна в них свобідно пла-вати. Підносячи ся в гору, приходиться їти гарячою водою, яка стікає зі ступе-нів. Та справдішних водоспадів тут не-має; вони лучають ся тут віямиками і то підчас надзвичайно сильних вибухів; звичайно лишня кількість води пере-ліває ся через край терас а головна ма-са стікає в низ і творить тут гарячий потік, окутаний хмарами пари. На са-мій горі розкинула ся обширна площа, покрита množеством більших і менших водозборів. По середині її взноситься ся скалисті остров. Він цілий поріс мізер-ними кущами. Не підлягаючи небезпе-ці, можна вийти на него і звідтам гла-

дити на розпростерте в низу голубе озе-ро. Білість кременистих потоків, різко виступаюча на тлі зеленої ростинності і синїх вод, ярко-червоні стіни жерела, викладаючого воду — все те разом пред-ставляє картину, якій подібну не найти в цілїм світі!“

І тої дивної будови природи, так яр-ко описаної ученим мандрівником, уже не має. І саме озеро Ротомахана, і біло-снійні кремінні тераси з їх сталактито-вими мережками і безчисленні водозбір-ники з голубою водою. — все погбило підчас грізного вибуху 1886 року.

На північ від Ротомахани розтяти-лась ся скалисті хребет Таравера з трема верхами. В буквальному переводі назва тої гори значить „палаюча ске-ля“; та ніхто із тамошних мешканців не був свідком її вибухів, і її верх давно був кладбищем, де проходило на вічний спочинок не одно покоління туземців. Вулкан в протязі многих віків поринув в непробудний сні. Та ось уже 1881 р. почали ся зловіщі ознаки. Деякі з око-личних озер почали підносити ся, а по-тім знов осідали; температура жерел піднесла ся і вода почала прибувати в більшій кількості. 10 липня 1886 р. вулкан проснувся. В глибоку глуху північ роздали ся громові лоскоти, і враз огняне зарево огорнуло все небо. Земля затрясла ся, вода захвилювала і воз-дух наповнив ся пилом. Розтворили ся два верхи Таравери, і із нутра гори ви-летів цілий град розжареної жужлиці, каміня і попелу. На щастє околиця бу-ла слабо заселена і катастрофа обійшла ся без людських жертв.

Потім наступила перерва, та о 4. го-дині рано знов падав попіл. Роздав ся оглушуючий підземний лоскіт і в око-лиці озера Ротомахани підняли ся у воздух густі хмари пари і високі стов-пи попелу. Страшенні чорні хмари на-висли над злощасною місцевістю і ско-ро проляв ся сильний дощ. Весь попіл переміняв ся в потоки болот, які пала-но летіли, розгортаючи все, що стояло лише на дорозі їх бігу... А коли вибух вулканічних сил затих і розсіяли ся густі хмари пари, ціла околиця приня-ла не до пізнання вигляд. Не було озера Ротомахани, щезли і осліплюючо білі наблизки жерела Тетарата. Все прова-лило ся і зруйнувало ся. На місці вели-чавих терас був великанський гайзер, а не багато на північ від зниклого озе-ра появило ся друге. Гребінь Таравери переміняв ся і був покритий množеством вулканічних стіжків...

Так погбила чудова будівля приро-ди, і лише зберіг ся на пам'ятку про неї чудовий опис Гохштетера.

Історія Ротомахани вказує, як не-безпечні місцевості багаті в гайзери і гарячі жерела. Кипячі води, що видобу-вають ся із під землі, свідчать, що грізні вулканічні сили не зникли ра-на все і що ось-ось вони можуть проя-вити ся знов в цілій своїй величї і страшенній силі. Байдуке, що в пере-казах жителів не зберегло ся і згадки про попередні вибухи; розпалена земля — яєний свідок їх іstownяня.

(Дальше буде.)

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

Р. Н. Союз платить:

„Руський Народний Союз“ — при-ймає членів до 45 літ життя. Вступне після літ. 6 се одинока наша правдиво руська організація, основ. 1894 р., чи-слить около 15 тисяч членів і складає ся з вище 300 місцевих поважних братств.

В разі смерті члена класи „А“ (ціле посмертне) \$1,000.00.

В разі смерті члена класи „Б“ (по-ловину посмертного) \$500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена класи „А“ \$400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена класи „Б“ \$200.00.

Посмертне за діти від \$15.00 до \$300.00.

В разі утрати: а) обох очей, ніг, або рук \$1,000.00, б) одної руки, ноги або ока \$200.00.

Если отець родини в шпиталю боже-вильних. Союз платить що року родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись також до братства, яке нале-жить до Союзу.

„SVOBODA“ (LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY

Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.

83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the
United States, Canada and Europe.
The only advertising medium. Rates
furnished on application.Entered as second-class matter March
30, 1911, at the Post Office at Jersey
City, N. J., under the Act of March 3,
1879.**„С В О Б О Д А“**часопис для руського народу в Америці
і орган „Р. Н. Союзу“, виходить щотижня
в четвер і коштує:в Америці на 12 місяців \$2.00
до старого краю на 12 місяців ... \$2.50
в Америці на 6 місяців \$1.00

Оплачувати газету треба завжди з гори.

Адреса:

„SVOBODA“

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Число телефону 498.

Гроші треба посилати в режістрованим
листі, або через експресовий або
почтовий моні ордер. Моні ордер, то є
грошовий переказ, котрий дістанете від
почтара або агента на експресовім офісі,
пішліть на нашу адресу, бо без того
ми не годні гроший дістати.**Тафто-Рузвельтіяда**

Борба о номінацію на президентського кандидата з рамени републіканської партії добігає кінця. Після вислідів відбувших ся до тепер правиборів в головних стейтах, що дають рішаче число електорів, не улягає сумнівови, що побідником вийде Рузвельт. На се вказують його побіди в стейтах Пенсильвенія, Нью Йорк, Огайо та інших. Сего тижня кипить борба в стейті Нью Джерзі. Оба противники, Тафт і Рузвельт обіздять всі більші місточка, та говорять агітаційні бесіди. Є однак загальна опінія, що Тафт вже зовсім зрезігнував, та видержує в борбі вже лише на категоричне жаданє деяких кругів. В його передвиборчих бесідах, виголошених в Ньюарку та Трентоні дзвеніла виразна струна знеохоченя та зневіри. Противно, з тону Рузвельта бе цілковите довіре в віднесену побіду.

Але вернім до відбувшої ся минувшого тижня компанії в стейті Огайо.

Що один про другого думав до сеї пори, про се знав майже кожний. В Огайо однак так один як і другий висказали свою гадку без обиняків, як говорять „просто з моста“. На всякий случай однак треба признати Тафтови деякі лагодячі обставини а іменню він ділає в самообороні; його Рузвельт напав. Так довго, як довго гадав Рузвельт видержати без президентури цілих вісім літ, доти в його словах і бесідах уважав ся Тафт чоловіком ідеальним, без крихітки скажи. Та показало ся, що видержати вісім літ без президентури, се для Рузвельта понад сили. Во і щож йому було діяти? В Африці нема вже що більше стріляти, північний та полудневий бігуни вже відкриті, війни з ніяким ворогом, що то його можна пхнути малим пальцем рівнож не було під рукою. Тафт показав ся за по-

вільний, за флегматик, щоб вмішати ся в справи Мексика, з яким зовсім певно днесь малибисьмо війну, якби так Рузвельт находив ся при кермі. І чи дивниця, що Рузвельт не міг довше видержати? Він не годен жити без „файту“, а що власне під пору вліз йому в дорогу Тафт, то вся енергія експрезидента вилила ся на його спину. Правда, Тафт був його найліпшим приятелем і він сам зробив усе можливе, аби його посадити на президентським стільці. Та се не вадило Рузвельтови піти слідами старинного Брутуса і всадити колишньому-свому другови ніж у череву. Тафт прочунавши з першого переполоху, рівнож не занедбав відплатити тою самою монетою, і то з питомою собі простотою. І ось так прийшло передасліднього понеділка до бесіди в Кембрідж, Огайо.

„Проти мене повстав заговор, і я мушу боронити ся“ — почав теперішній голова Злучених Держав. „Начальником заговорників є Теодор Рузвельт. Се є егоїст; блягер, підлизайко та демагог. Хочє вмовити в загал, що ніхто не має здібностей на президента, крім його одного. У нього його власне Я, Я і ще раз Я стоїть на першім місці. І припустім, що Вам подобає ся відлити оливи до його огню зарозумілости і допчучи нотами конституційні ограничення що до вибору президентів наділите його опять властю, то чи не вийде з того страшна небезпека для краю? Я його уважаю за демагога і лизуна. А таких людей ненавиджу з серця, бо люблю лиш таких, що в очи ріжуть правду. Ненавиджу такого, що старає ся народ одиганити обіцюючи йому те, в що сам не вірить. Чи гадаєте, що Абрагам Лінкольн, на якого заедно покликуює ся Рузвельт, з яким любить себе порівнувати, а до якого він хіба найменше в цілім сім краю є подібний, поступав би в тім випадку так, як поступає Рузвельт? Спосіб, в який він веде свою передвиборчу кампанію є одним обжалованєм проти нього. Я се найліпше відчуваю, бо він найбільше накидає ся на мене і гадаю, що його повинно ся поставити перед судові кратки за ширене обчерненє, та брехні, які мене, президента Злучених Держав приневолюють ставати на отсих дошках і з сього незвичного для могого уряду місця боронити справу, яку заступаю“.

Отже тепер вже ясно знаємо, що думає Тафт про Рузвельта. Правда, він міг і передше так само думати, але принайменше не говорив того публично. Та і Рузвельт відплатив Тафтови тою самою монетою. Місце: Bellaire, також в Огайо, передминувшого вітірка. Рузвельт казав: „Нам приходить ся бороти тут в Огайо проти все ще з інтересами хлібового і масловного тросту та з інтересами головних босів. Зачуваю, що вчера д. Тафт звав мене демагогом і егоїстом. Се зовсім не спонукує мене до відплати тою самою монетою. Зазначу лише, що через чотири роки Тафт не бачив нічо подібного на мій особі. А я прецінь лишив ся той самий, що і був тоді, коли ще Тафт не пятаував мене. Лиш сам Тафт змінив ся. Він покинув справу поступу та перейшов до табору великих босів. Усі боси попирають його. Вони його пізнали і найшли, що він як раз відповідний для них матеріал. І він покинув бороти ся за сю ідею, за яку боров ся Лінкольн. Він змінив ся, а не ми, що віруємо у права народу, віримо, що народ повинен сам собою рядити. І він не може мене пятаувати за мої попередні вчинки, бож прецінь через повних чотири літа він побивав ся в спра-

ви моєї адміністрації. був членом мого кабінету.“

І се правда. Тафт чогось подібно-го ніколи не зробив; він ніколи не найшов найменшого аргументу проти адміністрації Рузвельта; лиш коли він боре ся, то виступає виключно проти особи Рузвельта, який його напав і нищить безоглядно.

Ось так виглядають сі людські божки, яких народ поставив або задумує поставити над собою.

О український університет.

Борба за український університет в Галичині перейшла вже всякі фази, а тепер опинила ся на переговорах галицьких Українців з австрійським правительством. Аж кров і трупи, — а скорше мабуть голоси українських послів, які можуть в теперішній хвилі багато заважити, — спонукали вкінці австрійське правительство заняти ся й справою українського університету. Та ж бо то й найвищий час! Справа українського університету давно вже дозріла а тепер стала просто найпекучішою культурною потребою австрійських Українців, яка не терпить дальшої проволочки. Врозуміло се й австрійське правительство, а то тим більше, бо знає, що дати українському народови найвищу школу, лежить в інтересі австрійської держави, бодай вже з огляду на її сучасне міжнародне політичне положенє. А прого ми бачим, що справа українського університету не може навіть помимо такої догідної хвилі рішити ся.

Тут стали знов напоперек історичні „приятелі“ нашого народу, його поступу і культури, — Поляки. Бачучи, що виступити ще й тепер проти основаня українського університету було б що найменше безглуздем, розвели вони безоглядну кампанію проти основаня українського університету у Львові. Український університет не сьм є стати у Львові! Се зміст ухвали ради мійської у Львові, така ухвала запала на вшехпольським публичнім вічу, таку заяву дали львівські університетські професори, так рішила вшехпольська академічна молодіж. Проти українського університету у Львові розкричала ся в нечуваний спосіб і вся польська преса. А все те з „любови до братнього народу.“

Ба що ще більше! Навіть і буковинські Поляки прилучили ся до кампанії проти українського університету у Львові. Ті Поляки, з якими буковинські Українці так льояльно обходять ся на Буковині, яким помогли вибороти польську реальну гімназію у Чернівцях та польські народні школи.

Та треба піднести відрадний факт, що вже і поміж Поляками находять ся люди, що трактують серіозно справу українського університету у Львові, не бачуть жадної небезпеки для польськості міста Львова, та осуджують поступованє вшехпольців в справі українського університету у Львові. Таких тверезих голосів між Поляками покищо дуже мало і справа основаня українського університету може в наслідок сего знов протягнути ся.

Не буде війни.

Ще недавно тому назад переживала Європа непевний час. По всіх усядах ходила вперта чутка про недалеку війну між Росією а Австрією. Ся вістка ширила ся дуже скоро і починала вже ставати тривожною. Не було дня, щоби часописи не обговорювали сеї справи і не доносили про

неї все нові і чимраз неспокоїніші висти. На австрійській границі зібрала Росія свої війська. Кілька корпусів російської армії стоїть над турецькою границею, готове в кожній хвилі вдерти ся в турецькі землі, щоби вже раз поділити турецьку державу та захопити в свої ціпкі лапи маленькі балканські держави.

Річ ясна, що Австрія хотіла би сама забрати собі Балкан і через него то панує між нею а Росією велика ворожнеча, яка вже і кілька разів мала скінчити ся проливом невинної людської крови. Та все якось ті пани, що через свою панську забаганку жнуть несьвідомих на смерть, руйнують людське добро — так покрутили, що до братоубійчої війни не прийшло.

Богато є причин, ізза яких не почувала Європа опять гук армат. Найважнішою причиною, через яку не прийшло до кровавої розправи є те, що Росія, яка все перша зачинає сварку, — боїть ся викликати вовка з ліса. Сама вона не знає вартости своїх сил. А не знає вона через японську війну, де то маленький але сильний Япанець дав її великий здорового прочуханця. Від того часу боїть ся вона зачіпати собі якогось ворога, хоч має велику охоту спробувати ще раз свої сили. Другою причиною є те, що російське правительство боїть ся домашнього бунту. Може бути й таке, що є ще такі розумні політики в Росії, які бачать наперед ціле нещастє для себе і цілої Європи по першім воєнним вистрілі російської армії на австрійсько-російським пограничу і уміють до якогось часу здержати московських загорілів від рішучого кроку.

Сі і інші причини зложили ся на те, що й сим разом Росія не рішила ся на рішучий крок і уважала за розумніше зачекати „ліпшого“ часу. Перша Росія почала видофувати ся з небезпечної гри. Російський міністер від заграничних справ, Сазонов виголосив в Думі промову про заграничну політику Росії, якою успокоїв цілу Європу. Він заявив, що Росія хоче мирно жити з кождим сусідом, а війська збирає так собі на вправи. Заяву Сазонова прийняли всі держави дуже прихильно.

На голос російського правительства треба було заговорити також австрійському міністрови заграничних справ, графови Верхтольдови. І він також розказав в делегаціях про заграничну політику Австрії. Найцікавішою частю його бесіди було те де він говорив про відносили Австрії до Росії. Граф Верхтольд сказав, що буде старанно оберегати відносини Австрії до Росії і що з вдоволенем може прийняти до відома виводи російського міністра заграничних справ і признати вповні, що сим дано запоруку дальшого приятного розвою взаємних відносин між Австрією а Росією.

Італійсько-турецька війна.

Італійсько-турецька війна дістала знов новий зворот. Італіяни, що довгий час не могли здобути ся на рішучий крок, заняли острів Родос. Італійська ескадра підплила нечаяно до самого порту і візвала губернатора міста Родос до здачі. Губернатор, не маючи достаточного числа війська до оборони, зложив свій уряд. Турецьке військо, що стояло залогою на Родосі, відступило в глибину острова, а Італійці вийшли на сушу, заняли місто і вивісили свою хоругву.

Турецьке військо на Родосі розділило ся на гурти і не унало на дусі, противно зачинає навіть італійське військо. Прийшло вже до кровавих стріч. Оча-

видно, що Італійці вихваляють ся своїми перемогами, що мали вбити за один день 23 Турків, 48 поранити, а 57 полонити.

Турецьке міністерство війни одержало з помістю телеграфу такі подробиці про заняття острова Родоса Італійцями і про боротьбу: три панцирні кораблі, три кружляки і чотири торпедовці напали недалеко міста Родос на порт Міка. Опісля висадили на сушу кілька батальйонів піхоти і дві батареї. Турки ставлять опір, боротьба розіграла ся на просторі, котрого вершок становить Родос. Тому що Італійцям помагав арматний огонь з кораблів, мусіли Турки подати ся в зад. По італійській стороні впало 2 офіцерів артилерії і кількох жовнів. Один італійський підполковник дістав ся в полон.

Цікаво буде пізнати острів Родос з його населенням. Родос є одним з найбільших островів на Егейським морю. Находить ся він в віддаленні 18 кілометрів від Малої Азії. Острів досить гористий, посідає багато заливів, підсоє незвичайно миле і здорове, земля, урожайна придатна особливо під управу фіт, оливного дерева і інших овочів. Населення складає ся з 20.000 Греків, 7.000 Турків і 1.500 Жидів. Головне місто острова називає ся також Родос.

Італійці розголошують, що не обмежують ся на заняття одного Родос, але загорнуть всі острови в егейським морю. Однак се трудна справа, бо Італійці не мають відповідного числа кораблів.

У відповідь на сю акцію Італії турецький президент міністрів заявив в царгородським парламенті, що Туреччина не зрече ся Триполітанії ніколи в світі, і буде боронити своєї посілости до останньої краплі крові.

На полі війни в Триполітанії панує тишина. Відбувають ся там лиш менші перепалки між передніми сторожами обох воюючих сторін. Великий похід італійських військ в глибину краю відложено з причини невідповідної пори. В Триполітанії розпочали ся тепер літні спеки, причім від полудня, з півдня віє гарячий вітер. В глибині краю панують спеки, при яких не можливо машперувати і тому Італійці мусять зупинити ціле літо, скріплюючи тимчасом свої становища і випираючи Турків даліше на полудне, щоб утворити собі сильну операційну підставу.

До італійсько-турецької війни чужі держави не мішали ся доти, доки не загрожено їх інтересів замкненням проливу Дарданелів. Замкнення Дарданелів, яке триває вже місяць, спричинює величезні втрати міжнародній торгівлі.

Під напором чужих держав, головню Росії, обіцяла Туреччина отворити пролив в найкороттій часі, однак поки що забирає ся турецьке правительтво дуже поволи до здійснення обіцянки. Зачувати навіть, що Туреччина не отворить Дарданелів так довго, поки не будуть усунені причини, які спричинили се зарядження. Про скорі отворення Дарданелів належить сумнівати ся також тому, що Італія зовсім не зраджує охоти усунути военну флоту з Егейського моря.

Між тим Росія поносить чим раз більші втрати. Замкнення Дарданелів відрізало Росію від інших частин моря. Щоби зрозуміти втрати російських торговельників, вистарчить згадати, що цілу висилку збіжа з України, цілковито застановлено, а в самім Николаєві задержано 3 мільйонів пудів збіжа. Скільки всіх задержаних висилок збіжа в чорноморських пристанях виносить о-коло 2 мільярди пудів. Накопичені збіжжєві запаси годі продавати ізза знижки цін, яка саме проявляє ся. В Екаторинодарі устали всякі закупи збіжа.

З огляду на ті великанські втрати звернувшись на російські торговельні кру-

ги до свого правительства з жаганням, щоб воно виступило проти Туреччини, та постарало ся о скорі отворення Дарданелів. Як доносять газети, то отворення Дарданелів наступить сими днями.

Італійська флота заняла в неділю острови Скарпанто і Казос; італійські матрози вивисили на тих островах народну хоругву і забрали в неволю залог обох островів, як також і влади. Той сам відділ взяв в полон залог і влади островів Біскопі і Нізерос.

Француз про Українців і Москалі.

До Києва прибули сими днями з Полтави два французські мандрівники, Андре Мартен і Габріель Шефле, члени париського географічного інституту, що відбувають подорож довкола світа.

Париський географічний інститут призначив ще 1906 р. премію, одну, 150.000 франків, а другу в 50.000 франків тому, хто пішки назначеною дорогою обійде навколо земної кулі 165.000 кілометрів до 1912 року. Кождий з мандрівників повинен іти один і з дороги подавати до інституту вражіння своєї подорожі. 27. січня 1907 р. в сю мандрівку вийшли з Парижа в різні напрями 22 особи, але тепер подорожує їх тільки 8. Прочі або відказали ся від дальшої мандрівки, або погинули. Поперед всіх ідуть Шефле та Мартен. За 5 років своєї подорожі обійшли вони Західну Європу; Балканський півострів, Африку, Малу Азію, Персію, Кавказ, Південно-Східну Росію і тепер подорожують по Україні. В Києві довелося одному з київських Українців балакати з Андре Мартеном і його жінкою котра хоч і не член інституту, але ходить з чоловіком і тільки на великих переходах переїздить за ним.

На питане, яке у нього вражіння з подорожі по Росії, відповів Мартен, що Росія зробила на него дуже миле вражіння і зараз же почав розказувати про подорож свою по інших краях. Особливо не подобала ся їм Персія, де їх прийняли за революціонерів і їм трохи не на кождім кроці доводилося зустрічати ся з перешкодами. В південно-східній Росії — каже Мартен — народ привітливий і ввічливий, але все-ж таки мандрівникам не раз доводило ся мати неприємності з усякими розбишаками. Зате Харків, Білгород, Полтава та Київ роблять на них найкраще вражіння з усеї подорожі. La petite Russie, — каже Мартен, — се чудовий край, тут подорожувати — рай.

— Невже ви помітили різницю між la petite Russie і Великою Росією.

— А як же! Різниця велика і подорожному чоловікові вона особливо кидає ся в очи, коли він іде через села.

— В чім же саме різниця?

— В усьому. Як в манері поводити ся з чужою людиною, так і в їх житю. Особливож нас подорожних чарує їх гостинність. Великороси якісь грубіші і в поведінку неохайні і байдужі. У селян же цього краю скрізь чистота, і охайність і самі вони такі милі, що колиб і далі було так подорожувати, то мандрівка булаб не страшною, а приємною забавою.

Напші селяни дуже цікаві і розпитували мандрівників не тільки про них самих, а і про те, що де вони бачили.

— Ну, а в містах ви теж помічаєте різницю чи ні?

— Ні, у великих містах се якось не так помітно, правда тутешні горожане простіше поводять ся з нами, але приймали нас скрізь добре, окрім Астрахані, де довелося мати пригоду з п'яними і Курська, де дивились на нас, як на шпівнів.

— А яке по вашому найкраще місце з тих, що ви бачили в Росії.

— Поки-що мені найбільше подобає ся Київ, Москва гарна тільки Кремлем, Київ же — се дивний город і я назвав би його маленьким Парижем. Я ще не встиг всього його обдивити як слід, але архітектура Лаври, Миколаївського, Михайлівського, монастирів та Софіївського собору заставила мене довго любовати ся нею; такої сили і простоти в архітектурі я ще не стрічав. Взагалі і від розкішних городських будинків і маленьких але чистих селянських хат і від самих селян останеть ся у мене на все дуже гарне вражіння. Галичини і la petite Russie не годні забути подорожні: сі країни так схожі одна на другу і так хороші, що в них можна обістися на все.

Мартен був дуже радий, коли почув, що в Києві є Український „Клуб“ і обіцяв зайти туди в неділю, щоб ще краще познайомити ся з сею як він каже, симпатичною нацією. Мартен просив, щоб у клубі мож було йому продавати власні фотографії, з продажі яких мандрівник виключно удержуєт ся.

Про свою мандрівку пересилають мандрівники постійні звіти до географічного інституту, в яких головню обговорюють економічні відносини країни. Мандрівників наглядають спеціальні контролери.

Як гине козацьна старовина!.

В Батурині колишній столиці України збереглась сила всіляких памяток з нашої історичної минувшини. Сі памятки, розкидані по всьому Батурині, через некультурність і варварське відношення до них жителів, гинуть на наших очах, і що далі число їх все меншає. До таких памяток треба причислити і старинну літопись Батурина, що зберігаєт ся у Раді, власника старинних портретів українських гетьманів з картинної галерії гетьмана К. Розумовського. Літопись ся має вид чималенької книги, писаної рукою на старім товстім пергаментовім папері гарним українським письмом 18 віку. В ній оповідаєт ся історія Батурина — хто його заснував, коли який гетьман в йому гетьманував, перечислюють ся всі визначніші події в Батурині, які в ньому є заводи, школи, скільки камениць, церков, жителів. Мова літопису — мова українських паперів XVIII. віку. Літопись Батурина раніше була власністю останнього гетьмана України і входила в склад Батуринської гетьманської бібліотеки Кирила Розумовського. Після смерті останнього, 9. січня 1803 р. за довги сина його Андрія гетьманська палата враз зі всім, що в ній було, між иншим і з бібліотекою, перейшла давно до скарбу. За палатою настановлено пильний догляд, але після того, як більшу половину добра в палаті розкрадено, сей догляд скасовано і настановлено простого сторожа-батуринця, під доглядом якого не стало і другої половини, і з того часу (початку 60 років) вже більш ніякого догляду над гетьманським добром не було і Батуринці розтаскували то, що остало ся після сторожа: обдирали паркет, розбивали мармурові статуї, розбирали старинні портрети українських гетьманів і історичних діячів в картинній галерії розтаскували з бібліотеки книги і папері — і все се йшло на фундамент хати, на підпалку печей... Таким чином, більша половина великої батуринської гетьманської бібліотеки згинула в огні — не від пожежі або випадкового якого-небудь нещастя, а єдине через несьвідомість і некультурність жителів Батурина. Ще й досі можна бачити пороги деяких хат у Батурині з білого італійського мармуру. Се — колишні педестали Венери або Аполлона, що украшали розкішні салі гетьманської палати в Батурині... І я-

кимсь дивом уцілила, не поділивши сумної долі своїх товаришок по полиці, висше згадана літопись Батурина. Кореспондент „Ради“, подаючи сей факт до відома українського загалу, звертає його увагу на потребу оберігання памяток нашої минувшини, яких істнує прецінь зовсім ненаручне для обрусителів. Взагалі, в Батурині є стільки цікавого з історичного і археологічного боку, що нашим археологам треба-б звернути на його серйозну увагу і не давати згинуту тутешній старовині, яка незабаром може і зовсім зникнути, тим паче, що ніякого догляду за нею і заборони нищити не має, і її з кождим роком гине все більше і більше.

СПРОСТОВАНЕ.

В числі 20-ім, в рубриці „Новоприступивші члени в місяць цвітня“ зайшла мала описка. Іменно подано, що „Танас Анна і Маркович Теодозія“ приступили до відділу 116 коли поправно має бути, що вони приступили до відділу 118. Після того просить ся згадане місце справити.

ПОЗІР! БРАТЯ! ПОЗІР!

3 Weaver, Bentleyville і околиць!

Заходом аматорів з Монессен, Па.

відограє ся

Велике, гарне представлене

ЗА СИРОТОЮ, БОГ З КАЛИТОЮ!

в суботу, дня 1-го червня с. р.

в гали юнійній, в Bentleyville, Па.

Се представлене є дуже поучаюче, а у ній немало і сміху, а і смутку. Приходіть, спробуйте, старі і молоді а не пожалуйте.

Початок о годині 7-ій вечером.

Вступ лише 25 цент., діти 15 цент.

Режисер і диригент хору С. Лабойко

• Подаю до відомости, що моя адреса тепер така: Rev. S. Washchichin, Box 191, Herminie, Pa., Westmoreland County. — З поважанем — о. С. Ващичин.

Потрібний сейчас дяк з добрим теноровим голосом, котрий потрафив би учити хорального співу, та провадити руську школу дітей. Платня 35 дол. місячно, а в міру заслуг буде підвищена до 45 дол. і доходи. — Голоситись на адресу: Rev. W. S. Hryvnak, 113 Third Ave., Butler, Pa.

Пошукує посади дяк, з добрим теноровим голосом, уміючий провадити нотний спів і школу дітей. Потребуючі парохії найголосять ся на адресу: Semen Paluch, Box 1384, Olyphant, Pa., Lack Co.

Потреба робітників на фарми, до роботи в огородах, при желізниці, до цегольні, в майнах як також і в господарстві. Недавно прибувші дівчата, дістануть сейчас користку роботу в фабриках недалеко Нью Йорку. Зголошуватись до: LABOR AGENCY 435 E. 9 St., NEW YORK.

0126 В А Ж Н Е
ДЛЯ МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ
І ОРГАНІЗАТОРІВ Р. Н. С.

Отсим повідомляємо усіх пп. місцевих Урядників і організаторів Р. Н. Союзу, що на підставі параграфу 276 старого, а 273 нового статута, посмертна записка може бути записана лишень на жінку, дітей або яких інших кривних. Запис посмертного на особи чужі, на церкви, або на всякі інші інституції, як також записуване посмертного в сей спосіб: „після testamentu“ — не є важний, бо се спротивляє ся законам Сполучених Держав. Для того просимо застосувати ся до сего правила при виповнюванню декларацій і змінюванню спадкоємців.

Просимо також на місячних справозданнях завжди подавати причину суспендованя або вимазуваня членів.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу.

Нові книжки і видання.

Звіт Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар” у Львові з діяльності за рік 1911. Львів 1912. Накладом Товариства господарського „Сільський Господар”. Сторін 124 великої 8-ки. — **Зміст:** Вступ. Склад Управи Товариства, його органів і секцій. Виділ. Урядники і функціонари: Секція правно-економічна. Секція технічно-рільнична. Секція плеканя худоби. Секція городничо-садівнична. Секція пасічнична. Секція торговельнична. Діяльність адміністрації Головного Виділу. Діяльність організаційна. Грошові підмоги на адміністрацію філій. Люстрації філій. Курси і виклади. Виклади устроєні комітетами відчитовими при філіях. Курси. Люстрації і виклади підприємств при допомозі членів виділу і урядників товариства. Образоване фахових сил. Репрезентація інтересів стану хліборобського. Діяльність видавнична. Господарська Часопись. Комісія видавнична. Бібліотеки „Сільського Господаря”. Бібліотека товариства. Діяльність технічно-рільнична. Дослідні поля з управою: бураків, кінського зуба, сорга, люцерни, білої конюшини, шведської конюшини, еспарзети, сераделі, пасовища, сіножатий. Розповсюджене знаряддя господарських. Копії переведення акцій закладання піль досвідних. Акція нищення пильних мишей. Діяльність на поли садівництва і городництва. Діяльність на поли годівлі худоби. Годівля рогатої худоби — програма акцій. Акція інспектора плеканя худоби. Курси ветеринарії. Акція в справі бугаїв. Акція що до грису і зловровнів з військових магазинів. Виказ замовлень і розділу грису з військових магазинів. Будова взірцевих стаєн і гноівень. Акція в справі пасовища і набування худоби. Годівля безрог. Виказ хлівних зародкових і стацій кнурів вестфальської раси заложених коштом товариства в р. 1910 і 1911. Інструкція для розплодних хлівнів. Інструкція для стацій кнурів. Взорець заяви власителя хлівнів. Акція на поли плеканя дрібних звіврат домашніх. Годівля расових курей. Годівля кріликів. Годівля кіз. Діяльність в справі асєкурації худоби. Акція організаційна в справі асєкурації худоби. Організація і стан самобутних руських спілок для обезпечення худоби. Діяльність на поли пасічництва. Діяльність секції пасічничої. Діяльність філій в пасічництві. Діяльність торговельна. Відділ торговельний. Організація збуту худоби. Організація збуту збіжжя. Акція в справі військових достав. Звіт касовий. Діяльність філій. — На кінець сеї обємистої книги є велика карта: „Табеларичний перегляд діяльності і стану філій Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар” в 1911 р.” Всіх філій по кінець 1911 р. було 92.

Справозданє, замкнене рахунків і біліанс за 1911 р. Товариства Краєвий Союз господарсько-торговельних спілок, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, торговельний синдикат Товариства „Сільський Господар” у Львові. Львів, 1912. Сторін 20 великої 8-ки.

1. Звіт з діяльності, замкнене рахунків і біліанс Краєвого Союзу для збуту худоби, стоваришене зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за перший рік адміністраційний і Статистика Спілок для збуту худоби за р. 1911. Перемішль, 1912. Накладом Краєвого Союзу для збуту худоби у Львові. Сторін 28 великої 8-ки. — При кінці сеї книжки знаходять ся три великі таблиці: Спілки для збуту худоби і шини.

Дзвінок. Ілюстрована часопись для дітей і молодіж. Виходить у Львові 10 і 25. кожного місяця. Передплата для Америки річно 2 долари. Гроші треба слати на адресу Адміністрації: Львів, ул. Мохначького ч. 12. — **Зміст** ч. 17-ого (з дня 10. мая 1912): Марійка Підгірянна: Для свого краю (вірш). Записки недоброго хлопця. Як відгадати невідомі числа. Г. Майстренко: Загадки — поезії. Н. Н. Устимович: Муравлі в Бразилії. В жабаїм царстві. Давна притода. Праця і забава. Переписка редакції. Жертви читачів „Дзвінка” на „Рідну школу”. — Додаток для малих читачів: Галя: Кара за ласкетство. Загадки для молодших читачів.

Жіноче діло. Безплатний додаток до „Діла”. Львів дня 21. травня 1912. —

Зміст: „Жіноче питання”, О. Галичанки. Що несе нам весняна й літня мода? Праця жінок. Academia feminina. Унормованє праці жінок. Краса жінок. Кормленє немовлят. Проти куреня у жінок. Кілько варт мала дитина? З жіночого світа (новинки). — В тексті находить ся чотири ілюстрації жіночої нощі, одна ілюстрація дитячої нощі і одна ілюстрація: Жінки авіаторки. Усі ті ілюстрації мають відповідні поясненя.

Всячина.

Громи і блискавки.

Буря з громами і блискавками викликає переляк не лише між дітьми і жінками; не один чоловік відчуває також деякий страх, хоч до сего не признав би ся. Причиною страху є передовсім гадка, що грім може вдари в чоловіка. Випадки поразення громом бувають однак дуже рідкі. Грім не частіше у воду, чим в землю, і при тім другим випадку вибирає собі предмети, що стоять одинцем на рівнині. Стверджено, що на п'ять громів, падаючих на поле, ледви один влучає в високі предмети. Колиж ті предмети, приміром доми, стоять разом в більшім числі, то в них трапляє грім ще рідше. З тієї причини мало коли вдари грім в дім в місті. На фармі грім не вдари ніколи в дім, оточений високими деревами, а удар грому в дерево недалеко дому не є небезпечний. Найбільше виставлені на громи є дерева, доми, стогни збіжжя і копни сіна серед чистого поля. Якійсь землі є також рішачою що до викиду удару грому. В глинясту землю три рази частіше бє грім, чим в землю пісковату. З поміж дерев вибирає собі грім найчастіше дуба, потім тополь або каштана, дальше частіше дерева, а в бука і граба майже ніколи грім не бє. Чоловікови, що стоять 12 до 15 кроків від дерева, не зашкодить удар грому в то дерево, най лише не ховає ся під парасоль. В муровані доми, навіть побиті бляхою, влучає грім рідше, чим в деревляні. В домах з тазовими або водопровідними трубами найліше підчас бурі з громами усунути ся на бік від тих рур. Також небезпечно сидіти коло печі, бо саджа в комині є добрим провідником громовини. Коли когось заскочить буря в чистім полі, най не біжить і не йде близько рік, ставів, керниць, най не накриває ся парасолем, ані не стає під дерева, а певно грім в него не вдариць.

Як мірить ся тепло і зимно.

В літі є тепло, а в зимі зимно. Бувають дни тепліші і холодніші. Ті різниці ми означаємо степенями; кажемо: нині маємо 75 степенів тепла, а вчера було лише 68 степенів.

Не треба думати, аби зимно було чимсь відмінним від тепла. Зимно є лише низшим степенем тепла. Можемо лише сказати, що чай, котрий лємо, є гарячий, а вода до пити є зимна, але не можемо сказати о скільки чай є тепліший від води. Власним чутєм не можемо означити стану тепла, або температури. До міряня тепла уживаємо приладу, котрий називає ся термометром.

Всякі тіла під впливом тепла побільшають ся. Коли до зимної склянки налємо нагало киплячої води, то склянка пукне. Чому? Бо під впливом тепла склянка починає розширяться, але що скло не веде а однаково грубе, отже в однім місці розширяє ся скорше, а в другім поволіше, і тому склянка пукне.

Хто бачив колійові шини на залізній дорозі, то завважав, що поміж одною шиною а другою є шпаци. Чому? Бо в літі під впливом гарячої шини продовжують ся і як би не було зіставленої тої шпаци, то тоді шини викривили би ся до гори і могли б наступити нещастя.

Течі розширяють ся швидше як тверді тіла. Придивіть ся, що діє ся при вареню води. Если горнець є повний водою, то по якійсь часі, коли вона розігріє ся, починає сипляти на кухню.

Еще більше як течі, розширяють ся гази. Возьміть міхур, надуйте його троха і поставте на тепле місце. За хвилюк воздух в тім міхурі так розширять ся, що міхур з великим гуком пукне. Тіло розігріє, если охолодити, то воно стане менше як було перше.

Отже всі тіла, если їх огріти, то збільшають ся, а если їх охолодити, то зменшають ся. Чим тепла є більше, тим більше вони розширяють ся.

Учені люди завважали, що живе срібло, під впливом теплоти дуже значно і рівномірно розширяє ся.

Дали отже троха живого срібла в рурку, вигнали з неї воздух і залютували на горі. Відтак всадили ту рурку до лєду, котрий починає таяти. Живе срібло скорчило ся і вони там назначили 32 степені. Відтак вложили сю рурку до киплячої води. Живе срібло розширило ся, і те місце, доки воно сягнуло, назначили 212 степенів.

В такий спосіб повстав термометер, котрого уживають в Америці і котрий називає ся термометром Фаренгейта.

Термометер повинен бути в кожній хаті, передовсім в зимі, щоб знати, яка є температура, бо если починати ся за много, або за мало, то се виходить на шкodu нашого здоров'я.

Мурашки що варт мільони.

В полудневих степях управляють много бавовни. В послідних трох роках появи в ся там рід хрущиків, що страшно бавовну нищать; а що вартість бавовни продкованої в полудневих степях виносить около 500.000.000 доларів, то можна подумати собі, як велику шкodu роблять згадані хрущики тамшнім фермерам. До сеї пори всякі старання знищити сих хрущиків показались безуспішними, тим більше, що з одної пари сих хрущиків можуть намножитись мільони в протягу одного року.

Щоб зарадити сему лиху, міністерство рільництва стало шукати за відповідними средствами і знайшло, що в Гватемалі, в середній Америці, Індії годують бавовну, а поміж того що і там попадають ся ті самі хрущики, вони не роблять бавовні тої шкоди що у нас. Зразу думали, що Індійцям годують якийсь другий рід бавовни, але се показало ся неправдою. Тоді близі дослідники виказали, що причиною, чому ті хрущики не роблять шкоди бавовні, є досить великі червоно-брунатні мурашки, котрі ходять по поли кушками від 4 до 5, влазять на кожний бавовняний корінь, оглядають його докладно, неначе які полісмени, а побачивши злодія-хрущика сейчас його убивають. Мурашки ті убивають також і другі наїкоми, а позаяк суть дуже рухливі, можуть принести в господарстві більшу користь як павуки або ронухи. Крім сеї мурашки сї відносять ся до людей лагідно, та не мають звичаю кусати, подібно як деякі другі мурашки живучі в гарячих краях. Індійці з Гватемалі дуже шанують сї мурашки і зовуть їх „келеп”, се є „звірята бавовни”.

Задля неощіненних прикмет сих мурашок, уряд Злучених Держав задумує спровадити їх до полудневих степів і розмножити їх, а в той спосіб захоронити поля бавовняні від шкідливих хрущиків. Розуміє ся, що таке спровадженє сих мурашок не буде легке, бо треба буде не лиш спровадити мурашки-робітниці, але також їх королеві і ціле їх добро та заводити цілі колонії. Все-ж таки сподіють ся, що таке спровадженє тих дуже пожиточних мурашок не є неможливе, та що вони в будучности принесуть користь тутешнім бавовняним

фермерам, котра буде рівнати ся соткам мільонів доларів.

Фотографон.

Грамофон стає ся нині знарядом буденного ужитку; мало вже тепер можна знайти доми по більших містах, де-б не було хоч одного представителя геніяльної думки Едісона. Метода, яку припоровлюють до записування голосу, загально звісна. Говорючий або співуючий стає перед довгою трубою, поза котрою находит ся дрогаюча оболонка. Голосові філії скупляють ся в трубі, ударяють оболонку і вправляють її в рух, а металева шпилька, причеплена до болонки, записує ті дроганя на уміщенім в поблизу вальці з воскової маси. Ті лінії, се образ звуків, що відтак перенесені на тверду кавчукову масу, уможливають репродукованє звуків. З роками, докочано в подробицях методи багато удішнень. Від першого фонографу Едісона, що став ся вихідною точкою говорючих машин, ділть невчасний грамефон ціла пропасть. Але все таки мимо поважного поступу грамофон має чимало недочот. Передовсім, неоминяємий шум, що характеризує грамофон і робить йому ворогів, се одна з його головних хиб. Зарадити тій хибі має новий апарат, винайдений Сегоном Берллондом, який названо „фотографоном”. Від усіх доси існуючих апаратів ріжнить ся він основно передовсім тим, що вокальних знять не доконує ся при допомозі висше згаданої методи, припоровлюючої до писання трубу і шпильку, але вже, як сама назва вказує, при помочи фотографії. Голосові філії переносять ся на світляні лучі електричної лампи. Лучі ті переходять відтак через начине наповнене течю, що абсорбує усі світляні лучі, які товаришать світлу. По переході через згадане начине концентрують ся світляні лучі при помочи ряду сочок і лучать ся в одну світляну точку. Точка ся паде в зеркальце, укріплене на відворотній стороні оболонки і відбита від нього переходить через уміщену недалеко плиту, що обертаєть ся покрита верствою-емісії вражливої на світло. Криву, слимакову лінію, що повстала на плиті, переносить ся на кавчук і плита стає готова до продукції. Новий винахід усуває передовсім згаданий немилий шум, який годі було оминати при дотеперішнім фонографі.

Шифкарти до краю і з краю

продає найдешевше відома Родимця католіцький офіс:

409 5th Street. J. WOYCIS, New York City

Добре, солідно і дешево

залагоджую справи судові нотаріальні і військові як дипломований доктор прав і адвокат, що тішить ся признанєм та симпатією властей і клієнтів і ако уповажнений консулярно до протоколярного череслухування інтересованих сторін і відбирав від них присяги. Маю в посіданю численні позвальні письма, порад у діляню безплатно.

Dr. BORYSIEWICZ,

13-25 Astor Place, двері ч. 8. Телеф. 8470 Spring NEW YORK CITY.

ВЖЕ ВИЙШОВ!

Перший Нищенковий

ВЖЕ ВИЙШОВ!

Руско-Англійський і Англійско-Руский

СЛОВАРЕЦЬ

обнімає 8000 виразів 208 стор. дрібного друку з граматикою, азбучною друкованою і писаною і що найважливіше **З ВИМОВОЮ АНГЛІЙСКИХ СЛІВ.**

Вигляд Словарця такий, як бачите на образку а формат 6х3 цалі, оправлений в мягоньку шкірку, оздоблений гербом України і золотим витиском.

Є то перше, одинокє виданє в рускій мові.

Словарець є тим конечний для кожного Русина, що дасть ся носити завсїди в кишені, а щоби скоро знайти потрібне слово, на те є поазбучний реджістер так в рускій як і в англійській часті.

Ціна словарця 75 центів. — На 10 словарців 2 даром.

Пишіть по каталогі книжок. — Замовляйте на адресу:

RUSKA KNYHARNIA 850 MAIN STR. WINNIPEG, MAN.

PITTSBURG, PA.

ПОЗІР! ПОЗІР!

БУДЕТЕ ЖИТИ 25 ЛІТ ДОВШЕ
КОЛИ ПРИЙДЕТЕ НАПРОГУЛЬКУ
(ПІКНІК)

який уряджує

Читальня „Просвіти“ ім. Маркія-
на Шашкевича з S. S. Pittsburg, Pa.
на фармі Geo. Stauba на Mt. Wa-
shington.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 2. ЧЕРВНЯ С. Р.

від години 11-ої рано до смерку.

ВСТУП 25 ЦНТ.

Ану Русини! Покиньте хотяй раз
на рік дими пітсбурські — прийдіть
на забаву (ще й своїх знайомих возь-
міть з собою) налюбуватись весною,
забавитись в товаристві тай здорові
будете.О добру музику, сьвіжі напої і до-
брі присмаки постарася комітет.О найрізноморднішу програму і ми-
лі несподіванки постарася

КОМІТЕТ.

Куди їхати: З South Side беріть
P. L. T. transfer car коло Loka Erie
стації до Point Bridge, а з Point
Bridge беріть Mt. Washington Car,
що надіде з мосту — висідайте на
на West Liberty Bridge — тут буде
на Вас чекати наш провідник. —
З Butler Str. або Soho беріть Mt.
Washington Car коло Wabash стації
на 4th Ave. & Liberty Str.(Для ліпшого зрозуміння додамо,
що пікнік відбуде ся в тім самім
місці де тамтого року).

ПОЗІР! РУСИНИ! ПОЗІР!

з Shenandoah і околиці!

Вок. Драм. Товариство „Бандурист“
в Shenandoah, Pa., устроює

в неділю, дня 9 го червня с. р.

в церковній гали на W. Centre улиці
в Shenandoah, Pa.

„НОЦЕРТ“

а аматори того Товариства відіграють
оперету в 3-ох діях

„ПАН ПИСАР“

Програма:

1. Вступне слово — о. Л. Левницький.
2. Марш і хор діточий (рус. і англійський).
3. На чужині загинув! — міш. хор.
Не згасайте ясні зорі — міш. хор.
Ой летіла горлиця! — міш. хор.
Ой у полі три верниченки! — міш. хор.
Де єсть руська вітчина! — міш. хор.
Щож я буду бідний діяв — міш. хор.
Ой поїхав Ревуха — міш. хор.
Амер. гімн „My country“.
4. „Пан Писар“

ОСОБИ:

Григорій Білозуб, старий гада — п. Іван Смит
Катерина, його жена — п.ні Е. Калакука
Анна, їх дочка — п.на А. Михальська
Олена, подруга Анна — п.на Ю. Кристинич
Іван, брат Олена — п. М. Шубак
Михайло, парубок — п. Анд. Криницький
Олекса, гада — п. Йос. Хованський
Софрон, писар громадський — п. Ст. Калакука
Петро, слуга у Білозубів — п. П. Криницький.
Річ діє ся на селі.

Режисер і упр. хору п. Вас. Н. Сидорський.

Початок точно о 7.30 вечером.

Весь дохід призначений на рус. гр.
кат. церков в Shenandoah, Pa.

Ціни місць: 50 і 25 цнт. а діти по 10 цнт.

На сей прекрасний вечерок запрошуємо
всіх доколичних Вп. оо. духовних а також
всіх Русинів і Славян.

Комітет.

ПОТРІБНО ЛЮДИЙ.

Потрібно опитних людей до робіт
так званих air hammer і buckers on
в фабриці сталевих возів. Постійна
робота і добра платня. Зголошувати
ся до сталювні, Wharff & St. George
Str., St. Louis, Missouri.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні
„Свободи“:

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з жи- тя народу	15
Бери та читай	30
Борба клас і чому робітники орга- нізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітей	10
Доля галицької сироти	5
Дешо про звіврята	30
Дешо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Емігрант	15
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадалий народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русиним	10
Русько-англійський тлумач	60
Релігійні вірованя	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма Товарища ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на землі, з 20 образ. Як мужик ходив до царя правди шукати	50
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерті	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінетами, оден ..	2

Молитвенники і книжки богослужебні
та релігійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами ..	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34

Ізборник Церковний, малый	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицький	66
Псалтир, малый	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно- церков. пісень під ноти ч. I. ...	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Замовлення належить висилати на
адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕВНИК

випозичає пери-
чі на весілля, хре-
стинні і всіяні дру-
гі забави.
115 Ave. A.,
NEW YORK, N. Y.
Телефон:
Orchard 2568.

R. J. GLICK

Агент асепура-
ційний від огня.Офіс знаходиться в WILLIAM McCONNEL
(15—30) BUILDING

SHAMOKIN, PA.

Попит за ними не має стриму.

Мішанина турецьких тютюнів, з якої вироблює ся ті сига-
ретки, робить їх приятними для всякого. Звичайно такий
знаменитий запах мають лишень дорогі сигаретни а для
многих вони суть недоступні. Але сї умовини ми змінили,
бо числимо на знатоків і критиків тютюну поміж нашими
журцями і тому поручаємо рідних прикмет

Zira Cigarettes

5c for 10

Усі доброї прикмети
мішанини турецького
тютюну та його запах
посідають ZIRA сига-
ретки — а усі злі при-
кмети усунуно.

Добрі, пахучі, лагідні.

Сі сигаретки мають
знаменитий, м'який а-
ромат і вдовольють
найвибагливішого
журця. Президент Злу-
чених Держав не ку-
рить ліпших папіросів
як ви, коли купите
ZIRA сигаретки.Се буде нашим траф-
ним вибором, о много
разів щасливим як
всі другі случаи, що
ми ужили сей рід тю-
тюну до сигареток які
можемо продавати по
10 за 5 цят.Чудові несподіванки
з шовку можна найти
в кожній пачці ZIRA
сигареток, як портрети
артисток, цвітів і пта-
хів. Складайте сї чуда
з шовку! Принадні о-
бруски о артистичних
взорах і вибагливої
краси дадуть ся зро-
бити з них.

ПРОДАЄСЬ ПО ВСІХ СКЛЕПАХ.

— КУПІТЬ ПАЧКУ ДНЕСЬ. — СПРОБУЙТЕ ОДНУ. —

ПЕРЕСВІДЧИТЬСЯ ОСОБИСТО.

P. LORILLARD COMPANY D127

THE FIRST NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$50.000.00.

Надвипшка і нерозділені зиски \$100.000.00.

Заснований 1864 року.

Провадить загальний банківський бизнес.
Видає міжнародні монї ордери, драфти і пе-
ресилає гроші до всіх частин сьвіта. Позичає
гроші на реальности. Депозити сего банку
подвоїли ся протягом послідних 5 літ і вино-
сять тепер около \$500.000.00.Банк пересилає гроші через фірму Knauth
Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Найвище забезпечене \$100.000.00

Читайте з увагою!

Не дайте хитрити ся агентам при-
кливо і брахливим рекламою. Як
вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана,
чим він ручить і де його зарука? Відчайливий Агент і банкір
складає заруку а державну касу. Зали повірте кому свій гріш,
чи то до перекозання, чи переселення до старого краю, поперед пере-
конайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш.
Я вложив в державний касі сто тисяч доларів.
Я заруку для вас
Тому тамте, що треба уникати непевних банкірів. До ваших послуг є
старий, опитний Агент, який висилає 100 корон за \$20.43, 200 ко-
рон за \$40.85, 500 корон за \$102.00, 1000 корон за \$204.00.
Продає шифарти до Європи і до Америки, робить контракти,
повноважства та полагожує військові справи, а усе те робить
— дешево, совісно і точно. —
Пішіть по подробиці курсу і ціни шифарту.
Відповідаю відворотною поштою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER

141 Washington St., New York.

Найвище забезпечене \$100.000.00

ПОЗІР!

ПОЗІР!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешкання, повідомлювати про це адміністрацію „Свободи“ після поданого повизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союзу ч.

Ім'я і назвисько моє звучить

Моя стара адреса звучить

Пробу посилати „Свободу“ на нову адресу, яка звучить

Просимо згадати собі сей взірць після того взірця змінити, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Михайло Угорчак, NEW YORK CITY, 500 E. 11-th St.

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,

виписує різні українські і інші костюми на представлення і характеризує по низьких цінах. Замовлення приймає що найменше на 8 днів перед представленням.

Потреба Робітників!

Потребуємо агентів в різних частинах Сполучених Держав і Канади до спродавання наших золотих, срібних і ніклевих годинників і ланцюжків різного виробу, — майнерам, фермерам, фабричним робітникам і др., на дуже легкі сплати \$1.00 або \$2.00 місячно. Платимо вдовольняючі тиждень платні. Напишіть яке Ваше теперішнє ванате і яку получаете платню. Тільки чесні і тверезі можуть голоситись до нас о заняті.

NORTH AMERICAN SALES CO.

Box 954, Dept. 182, New York.

Я ЛІЧУ ЛЮДИЙ АБИ БУЛИ ВИЛІЧЕНІ.

Моя довголітня практика і знане на Ваші услуги. Всі тайні недуги: утрата животности, зачажене криви, розширене, стиснене, утрата криви, висушене, пропущина, гемороїди, слабости нирок і міхура. Лічу тревало, по уміркованій ціні.

Порада даром. Прейдіть і огляньте анатомічний музей та зобачте чоловіка в здоровлю і хоробі. Вступ вільний. Затамте, що я лічу людей аби були вилічені в далеко коротшім часі як хтонебудь инший.

Dr. W A R D,

417 6th Ave., NEW YORK, N. Y.

(Близько 25-ї улиці).

Години: від 9. до 8., в неділі від 10 до 2.

Читайте з увагою!

Хто пришле мені свій адрес і двопентову марку не відповідь, тому пішлю даром п'ять листових паперів з вершиками. — Адрес:

M. ENGEL,

129 Greenwich Str., New York, N. Y.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайтеся пізнати та пізнати складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі вулиць

Carson і 14-ї.

Сей банк є одним з найстарших і найпевніших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контролорів. Продаємо НОРАБЕЛЬНІ НАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по поштовім мурсі.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK

COR. 14th & CARSON STS.

South Side Pittsburg, Pa.

Н. В. Рот, през.,

А. П. Міллер, кас.,

Ол. Бучак, урядн. банк.

ЕКСПРЕСОВІ ШИФИ ДО ГАМБУРГА, БРЕМИ, РОТТЕРДАМУ І АНТВЕРПІ! ЦІНА 23 ДОЛЯРІВ. НЕ ПЛАТІТЬ БІЛЬШЕ! ШКОДА ГРОША! ЛИШ НАПИШІТЬ ДО НАС!

23 доларів шифарти до старого краю. — Панове! Ідьте на 23-го мая, 6. і 20. червня. Тоді прогуляйтеся до краю! Осібно кімнати! Домовий харч. Великі вигоди. Дасмо нічліг. Відставляємо багаж. Чекаємо на стації. Виробляємо вільність границі. Дасмо весілля в дорогу. Шліть вадаток 3 долари або пишіть по інформації. Спробуйте! Швидко!

\$28 ШИФНАРТИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ \$28 — УВАГА: Може маєте за мало грошей? Бєля так, то напишіть зараз. Дасмо спосіб і раду, як за кілька лішньох доларів поїхати до краю на найлучших шифах при кількогодичнім ванятю — Телефонуйте: 3459 Rector.

AMERICA EUROPA CO., 2 Carlisle Str., NEW YORK, N. Y.

КУРЕНЕ ЧИСТОГО ТЮТЮНУ.

BULL DURHAM НАЙЛІПШИЙ З УСІХ ТЮТЮНІВ.

Чистість тютюну, його багатий, природний запах і інші визначні прикмети зробили його широким для тисяч курців, що любують ся в куреню славного Bull Durham.

Bull Durham знаний всім курцям від 50-ти літ. Під пору жадеи инший сорт тютюну не має такого широкого попиту, як Bull Durham. Протягом останнього року продано сего тютюну поверх 352 мільйонів пачок.

Bull Durham є роблений з вибраних листків яєно золотистого тютюну Вирджинії і Норт Кароліни. Bull Durham продаєть ся у вигідних муслізних мішочках, по 5 центів за кожний мішочек. До кожного мішочка додаєть ся спору скількість цигаретових біблук. Купіть собі один мішочок Bull Durham на спробунок, а буде певно вдоволений.

Правдивий

“BULL” DURHAM

ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ЛЮЛЬЦІ І В ЦИГАРЕТКАХ.

10 звичайних цигареток коштує 5 цнт.
10 ліпших цигареток коштує 10 цнт.
10 найліпших цигареток коштує 25 цнт.

А ВИ МОЖЕТЕ СКРУТИТИ СОРОК ЦИГАРЕТОК З ОДНОГО ПОЛОТНЯНОГО МІШОЧКА З НАЙЛІПШОГО ТЮТЮНУ „БУЛ ДУРГЕМ“. ДІСТАТИ МОЖНА ВСЮДИ.

Пачка цигаретових паперців дає ся даром.

BLACKWELL'S DURHAM TOBACCO CO.
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

Уважайте Земляни.

Коли Ви неправно переслідувані, коли Ви через вину босів або їх представителів зістали покалічені, коли від Вас під грозбою вимагають неправних річий, коли хочете зискати своє право, яке конституція сеї великої републіки Вам гарантує і у всіх клопотах звертайтеся до мене, записаного адвоката станового під адресою, яку подаю прикінці. (А не до тих, що оголошують свої офіси а не власні назвиска, бо такі не суть адвокатами, тільки користають з нагоди Вашого незнання ріжних поміж канцелярією а адвокатом, а ріжниця є така, як викинений старий кабат генерала а комендеруючий генерал. Вони представляють ся Вам яко адвокати, Ви спускаєтесь на се, ім вірите і віддаєте остатній гріш). Години безплатної поради що дня від 7-ї до 9-ї години вечер а для вигоди робітників в неділю від 1-ї до 3-ї години пополудни.

JOSEPH HELLER, Adwokat i Notar, 124 Essex Str., New York, N. Y.

Д-ра RICHTERA

PAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІІ.

Він проганяє ревматизм, подагру, біль в бедрах та в клубових суставах і невралгію.

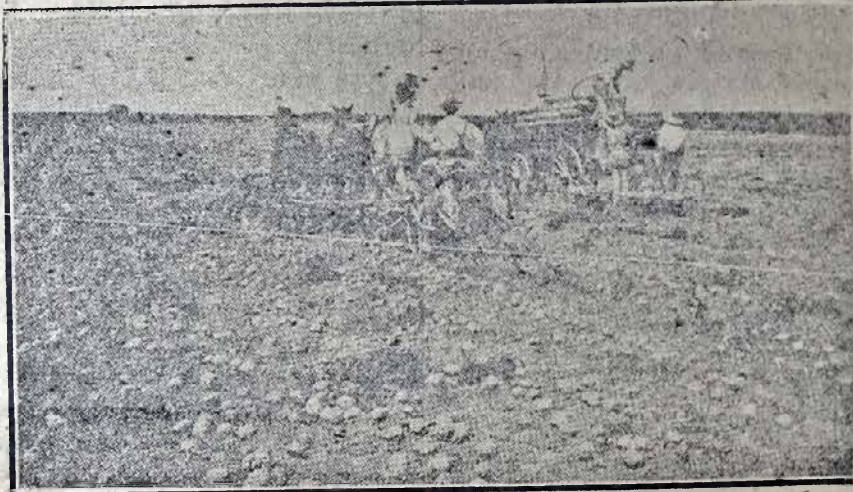
Усуває швидко всі болі та затверділости суставів і м'яснів. Знаменитий на вивихнення, хромість і стовчєня.

Скорий лік на простуду, інфлюенцу, біль горла, затамовань віддиху або тяжке віддиханє.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находит ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів флашинка в аптеках.

F. Ad. Richter & Co.

American House, 74-80 Washington Str., NEW YORK, N. Y.

Копане бараболі на фармі в сусідстві Bridgeton.

Що то значить West Millville, N. J.?

Родимці! Не один з Вас читає оголошенє „The European Colonization Co.“ 441 Drexel Bldg. Philadelphia, Pa., і думає, що то може бути за Вест Мілвіл? Чи там дійсно єсть так, як в оголошеню пишуть? Чи яким там закупив п'ять або десять акрову фарму, поліпшив би свою долю; чи ліпше би бути своїм басом, чи ліпше мати свій кусник землі, свою хату, своє молоко, свої кури, свої яйці, свої бараболі, свою напуста, своє м'ясо, а дотого і здорове повітре? Родимці! Ми в оголошеню нічо більше не пишемо, як лише правду. Околя 50 родин зі всіх сторін Америки повірили нашому оголошеню і прибули звидіти нашу руську кольонію, і не на дармо. По збаданю кождий з них закупив, і не один з них нам сказав: а деж вже можна знайти ліпше, де можна знайти другу кольонію, щоб до неї заїхати за \$1.32 в обі сторони, з великої міліонової Філяделфії, і ще до того йдуть трени з Філяделфії до Мілвіл і з Мілвіл до Філяделфії що години; де католицькі церкви на місци, де школи висші і низші, де фабрики зі всіх сторін дивлять ся на кольонію, де рівнина, де земля суха, без каменя, де що посадите посієте всьо Вам ся уродить, де Вам аker землі може принести чистого доходу понад \$200.00, де Ваші діти можуть вам дати велику поміч, можуть робити в тутейших фабриках, а самим робити на п'ять або десять акровій фармі. Родимці, чи то не добра для Вас спосібність? Чи то не добре Вам перенести ся до Вест Мілвіл і бути незалежним від нікого, чути ся вільним, веселим як в старім краю? Отже хто такого хоче, нехай спішить зати добра нагода.

Теперішня ціна: п'ять акрів землі коштує \$250.00 в другім бльону; при головній дорозі, що йде до Мілвіл та Бріджтон, коштує \$300.00. На п'ять акрів треба дати готівки найменше \$100.00, а решту можна сплачувати малими місячними ратами. Дім о чотирох кімнатах можна побудувати від \$275.00 і його також можна дістати на сплати.

Повисше споминає ся завше про місто Бріджтон. А що то за Бріджтон? Бріджтон є віддалене від кольонізаційної землі не цілих 6 миль, і єсть 8-мим з ряду портовим містом в Злуч. Державах; має повисше 54 фабрик ріжних виробів. Родимці! Не тратьте такої доброї спосібности, лише прилучіть ся до тих 50 родин, котрі до тепер у нас закупили землю, а побудуємо велике, богате і красне руське місто.

Можете приїжджати кождого дня і оглянути сю землю, або пишіть по руськи з повним довірем.

В наших бюрі займають уряди Русини.

The European Colonization Co.

441 Drexel Bldg, 5th & Chestnut Sts., Philadelphia, Pa.

Антін Чехов.

ОРДЕР.

Учитель військової прогімназії, колегіальний регистратор, Лев Пустяков, мешкав разом зі своїм товаришем, поручником Леденцовим. До него тому звернувся на новий рік.

— Знаєш що, — сказав до поручника по звичайнім новорічним поздоровленням, — „Не непокоїв-би я Тебе, колиб не кончена потреба. Пожич мені, дорогенький, на нині твого „Станислава“). Нині, бачиш, прошений єсьм до купця Спичкина. А ти знаєш того Спичкина: любить незвичайно ордери і ледво, що не остатними вважає тих, в котрих не висить щось на шії або на заплітці... Ти мене певно розумієш, дорогий. Дай, будь ласка!

Все те сказав Пустяков, загикуючись, червоніючись і оглядаючись на двері. Поручник передирався з ним — але згодився.

О другій годині з полудня їхав Пустяков повозкою до Спичкина і розпнявши троха футро глядів на свою грудь. На груди блищав золотом і світив емалією чужий „Станислав“.

— Якто — чуєш зараз для себе більшу пошану — думав підкашлюючи учитель. Мала турниця, п'ять рублів, більше не варта — а яке вражіння!

Заїхавши перед дім Спичкина, розпнявши футро і поволи платив фіякрови. Повозчик, як йому вдалось, побачивши його гузики тай Станислава, скаменів! Пустяков закашляв навмисно і вийшов до дому.

Здіймаючи футро в передпокою — заглянув в гостинню. — Там, за довгим столом сиділо вже п'ятнадцять осіб і їли обід. Чути було розмову і брязкіт столової посудини.

— Хто дзвонить — давсь чути голос господаря. — Ба, Лев Миколаєвич! Просимо дуже! Троха Ви приїзнилися, але се не шкодить...

Пустяков висунув вперед грудь — підніс голову і зтираючи руки — вийшов в кімнату. Але тут побачив щось незвичайного. За столом побіч Зіни сидів його товариш по званню, учитель французької мови — Trambleau. Показати ордер Французови — се значилоб викликати ряд дуже неприємних питань, се означало вкритись ганьбою на віки, знеславитись...

Наперед прийшло йому до голови, зірвати ордер: але ордер був міцно пришитий, а вийти також годі. Прикриваючи правою рукою ордер, вклонивсь незручно всім і не витаючись з ніким, тяжко сів на пусте крісло — й до того напроти товариша Француза.

— Мусить бути, п'яний! — подумав Спичкин — бачучи його змішане.

Перед Пустяковим поставлено тарілку росолу. Він взяв лівою рукою ложку, але пригадав собі, що не годить ся їсти лівою рукою в добре вихованім товаристві, сказав що їв вже обід, та впрочім не голоден.

— Я вже їв — мерсі... — був з візитою в стрія, протопопа Єлєєва, він просив мене... того... щоб з ним їв обід.

Душа Пустякова насупилась тугою і гризою: зупа пахнула смачно, а від приправленої риби бухала адетитна пара. Учитель пробував звільнити праву руку і ордер прикрити лівою — але й те було невідгідним.

— Побачуть!... А рука витягнена буде крізь цілу грудь, неначе хотів сьпівати. Боже, щоб хоч обід сей покінчивсь скоро! Піду на обід до ресторану!

По третій страві подивився з побоюванням на Француза. Trambleau, чогось дуже стривожений глядів на нього і також нічого не їв. Подивившись на себе, оба змішались ще більше і спустили очі на порожні тарілки.

— Побачив лотр! — подумав Пустяков. Видно з морди йому, що побачив. А то лотр! Завтра зараз донесе ректорови.

Господар тай гості їли вже четверту і п'яту страву...

Підніс ся якийсь високий пан з широкими ніздрями, з горбатим носом і з очима з природи примкненими. — Погладив себе по голові і промовив:

— Є-с-вно... вино — вношу... щоб випити за здоров'я зібраних тут пань.

*) Російський ордер.

Усі піднеслись з гамором і взяли до рук килишки. Грімке „гура“ розляглося по цілій комнаті. Дами, всьміхнені — тручались пхляками. Пустяков встав і взяв келишок до лівої руки.

— Лев Миколаєвич — подайте, ели ласка — отсей келишок Насті Тимотеєвній! — Звернувшись до нього якийсь мужчина — подаючи келишок! Припильнуйте, щоб випила!

Тепер Пустяков, при великім змішанню, мусів взяти в праву руку. „Станислав“ на зімнятий, червоної стяжці побачив на кінець сьвіт і блиснув. Учитель поблід, спустив голову і побоюючись глянув в сторону Француза. Той дивився на него здивований — питаючи очима. Лице його всьміхнулось хитро... і зникло з нього занепокоєння...

— Юлій Августинівич — звернувшись до Француза господар. — Будьте ласкаві подати фляшку, кому треба!

Trambleau витягнув хитаючись руку по бутельку і... що за щастє!? Пустяков побачив на його груди ордер! Але не був се „Станислав“, але ціла „Анна“! Пустяков засьміявся вдоволенний, сів на крісло і розпер ся... Тепер не треба було скривати вже „Станислава“. — Оба однаково завинили і ніхто не має чого доносити — ані знеславлювати...

— А-а-а-гм! — муркотів Спичкин — побачивши ордер на груди учителя.

— Так! — сказав Пустяков. — Дивна річ, Юлій Августинівич! Так мало було в нас перед сьвятами іменвань! Кільки в нас людей, а одержали тільки: Ви і я! Се дивна річ!

Trambleau покивав весело головою — і наперед виставив ліву сторону вилоги, на котрій висіла „Анна“ 3-тої класи!

Після обіду Пустяков ходив по всіх комнатах і показував панночкам ордер! Хоть голод йому дававсь відчувати, було однак на душі легко!

„Колиб я був знав, — думав зависно еноглядаючи на Trambleau, розмавляючи зі Спичкином про ордери, — причипив би собі був „Володимира“! Є! не догадав ся!

Мучила його тільки отся одна гадка! Впрочім був зовсім щасливий.

Сьмішне.

Один турецький мудрець XIII-го віку мав таку пригоду:

Ішов він раз до школи з книжками під пахою. Случайно стрів його султана, а пізнавши з першого погляду, що се мудрий хлопча, спитав його:

— Де йдеш дитино?

— До школи...

— Гаразд! На, маєш дукат, купи собі цукорків... Возьми...

— Ще батько мене побачить, тай готов мене вбити...

— Не бій ся! Як питає батько, хто тобі дав, то скажи що султан, то батько певно нічого не скаже...

— Е, батько не повірить!

— Чому?

— Таж султанови не випадає роздавати по дукатови. Колиб ти наповнив мою кишеню аж вверх грішми, тоді повірив би, що се дав султан.

Султан похвалив второпність хлопчини і зі сьміхом сповнив його бажане.

Той сам мудрець прийшов раз до лазні. Помічники купелєві, не знаючи, що се за один, обслуговували його байдужно, а навіть і згрідливо. Не мало їх однак здивувало се, що незнакомий виходячи з лазні, кинув їм на стіл велику квоту...

Небавом прийшов мудрець другий раз, до той самої лазні. Помічники зачали крутити ся коло него і старали ся сповнити кожде його бажанє, надіючися щедрої заплати. Але на превелике їх здивованє й огірченє незнакомий кинув їм щось кілька сотиків...

— Як то?

— За нинішню купіль заплатив я вам попереднього разу, а нині плачу за давнішу купіль...

Судія: Чи ви чули, як Іван сказав, що начальник громади дурень?

Сьвідок: Чув.

Судія: Що він ще сказав?

Сьвідок: Що він мені се може на письмі посвідчити.

Судія: А ви що йому сказали?

Сьвідок: Нічого, я й так йому вірив.

Шлюб — як судовий процес; одна сторона завжди невдоволена.

Ярмо шлюбу дуже тяжке, яким аж Ярмо, шлюбу дуже тяжке, коли аж нуті.

Коли-б були пробні шлюби, — то цілий сьвіт зупинив би ся певно лише на пробі.

Грицько, багатий, чванливий господар як став раз вихвалювати ся, то до того договорив ся, що в него в хаті більше гною, як у всіх людей в селі на полю.

— Чи бачите, який то той пан Русіножерський милосердний? Ось недавно збирав датки для бідної вдовиці, що не має з чого жити!

— Ой так, так! Але то вдова по тім селянинови, що його застрілив пан Русіножерський за кілька сухих патиків.

— Пані певно до театру?
— По чім пізнаєте?
— По великім капелюсї.
— А ви певно з шинку?
— По чім пізнаєте?
— По... носі!

ЧИ МАЄТЕ ЯКЕ МАЙНО?

Всякий має якесь майно. Сей, хто не пильнує се своє майно, тратить його. Найціннішим майном для кожного є його здоров'я. Если він його не заведе, і если скоро зараджує усяким принагідним недугам, має вигляд на довге і веселе житє. Першим об'явом недуги майже у всіх слабостях є частинна або цілкова страта апетиту, сили, енергії, біль голови, несмак в устах, білий язик, обструкція. В подібних случаях уживайте Трїнера Американський Елїксир Гіркого Вина, який прочистить органи травлення, скріпить їх і приноровить до правильного діляня. Є се незвичайно успішне средство на недуги жолудка; воно скріпляє його і пристосовує до правильної праці. Є се надзвичайний лік для хорого жолудка, утроби або кишок, в усіх ревматичних і невралгічних недугах як рівнож на кольки і корчі. Воно повертає апетит і скріпляє організм. — По всіх друг-сторах.

JOS. TRINER

1333-1339 S. Ashland Ave. Chicago Ill.

Тут!

Процесові справи старокравів, військові, спадкові, просяби міністеріальні і цісарські, купно і продаж грунтів найліпше поладате через католицьке

Starokrajewe Generalne Biuro

Informacyjne,

409 E. 5th Str., New York, N. Y.

Адвокат, оборонець, Отто Г. Дреге

приймає справи у всіх сьейтових, кортах і перепроваджує справи старокравів.

КАНЦЕЛЯРІЯ ДЛЯ РОДИМЦІВ.

ОТТО Н. ДРОЕГЕ

409 E. 5th Street, New York City.

ВЕСНЯНКИ

закривають красу і ясність нашого лица, воєсім як хмара покриває сонце. Чому не усунете веснянок? Уживайте AKNOL FRECKLE CREAM, який зробить вашу шкіру чистою, гладкою і ви будете мати шкіру без хлиб, загубите веснянки раз на все. М'яск доволітний досвід. Хотите бути гарними? Чи може хочете бути посмішковими і мати лице обсяпане гадкими веснянками, яких льд бредять ся. Як не загубите ваєнної, уживайте наше сьмаровидо після перевику, то звернемо гроші що до центя. Гарантія при кожнім слою.

Aknol Freckle Cream враз з пересилкою коштує всего \$1.00.

Веснянка, короста та всяке з'огидженє лица безповоротно зникають від рясствань AKNOL. Є се внутрішнє средство, прочищує в дуже короткім часі освєтло всю кісь. Пастильки AKNOL увільняють нас від негарних прачів і корост раз на все. Пуделко зі 100 пастильками коштує в пересилку всего лиш \$1.50.

Не дайте ся ошукати. Бережіть ся перед невручними наслідованиями.

Дістати можна тільки у нас. Не відкладайте замовлень на 'завтра' але запитуйте сьчас. Гроші посилайте моїм ордером, марками або в режістрованім листі. Писміть адресу вразно:

AKNOL REMEDY CO.

348 E. 15th Street

New York, N. Y.

Найстарша фірма AUERBACH & GOLDBERG, знана від мвогих літ, перевозить подорожних, так зі старого як і до старого краю, найліпшими поспішними пароходами на всіх лініях.

Всяка грошій до старого краю скоро і по деннім курсі.

Приймаємо вкладки почавши від одного долара, відповідаємо і стоїмо під зарукою американського уряду; платимо процент від зложених у нас грошів.

Всяких інформацій уділяємо безплатно; пишіть сьчас до:

Auerbach & Goldberg Bankers, 129 RIVINGTON ST. NEW YORK, N. Y.

Проч зі смутком!

На виплату по 10 цит. денно.

Накоди зобов'язаете ся платити по 10 центів денно, то пішдемо Вам на кредит сей прехороший грамофон плитовий, враз з 12 мусинними пісень, польов, вальсів і т. д., які самі собі виберете. Пишіть по інформації і кагалог рекордів, залучуючи марки на пересилку.

LIBERTY COMMERCIAL CO.,

Dept. Z., 343 E. 9 Str.,

New York, N. Y.

ШАНОВНА КОМПАНІЄ!

Таж грамофон як і рекорди дістав я в добрім стані, за що складаю Вам сердечну подяку. Рата буду старати ся скорше сьлати, поваяк не знаю ніякої ліпшої і веселішої розважки, як через Ваш гарний грамофон. Ще раз сердечно Вам дякую. Жичливий Д. Зеліньський, 142 Dale str., Muskegon, Mich.

Подібні листи одержуємо від кожного коштумера.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки
1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Валог, R. 9, Box 8, Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey
City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey
City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпона, 524 Pine and
Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Валог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Касків, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
М. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добот, Lansford, Pa.

Організатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street,
Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союзу“
знаходиться під числом 83 Grand St.,
(у власній будівлі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАННЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2308 КВІТ \$1000.00
на тисяч доларів, котрі п. Михайло
Прицак отримав як „посмертну запо-
мogu по сині Івані з Гол. Каси Р.
Н. Союзу в Америці.
(місцевості і дати не подано).
о. В. Валог.

Сьвідки:
Василь Шувак.
Ілія Петрісен.

Від місцевого Уряду Руського На-
родного Союзу в Америці. Від. 196.
Михайло Бондра.
Михайло Гливинський, секр.

Ч. 2253 КВІТ \$850.00
на вісімсот п'ятдесят доларів, котрі
п. Дмитро і Марія Семрак отримали
як посмертну допомогу по сині Ва-
силу з Гол. Каси Р. Н. Союзу в Аме-
риці.

Потік великий, 6. мая 1912.
Дмитро і Марія Семрак.
Сьвідки:
Николай Середницький.
Петро Целень.
Від місцевого Уряду Руського На-
родного Союзу в Америці. Від. 274.

No. 2241 RECEIPT \$450.00
for four hundred fifty Dollars, recei-
ved by Tekla Romanyk as death be-
nefit of Ilko Romanyk from The
Little Russian National Union of Ame-
rika.

Turinsko, (Galitzien). 1912.
Tekla Romanyk.
Whittnesses:
Stephen Chwastiak.
Roman Krasuniak.
The Local Branch of The Little
Russian National Union of Amerika.
No. 162.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЬЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Володи-
мира, від. 108, подає до загальної відомо-
сти, що річний мітинг відбувся 4. мая
1912 і вибрано наступний уряд: Андрій
Вовк пр.; В. Цільник заст. предс.; Ст.
Шевців секр. фін.; В. Мазур заст. секр.
фін.; Мик. Олексевич касієр; І. Дехизак
заст. кас.; Мих. Марків, секр. рек.; М.
Сторожинський з. секр. рек. Контрольори
книжок: Ів. Солтис, Ад. Денег, Контр.
хорих: І. Янкович, І. Слободзян, М. Сам-
борський, Д. Порада. Тростіси: І. Мар-
ків, Я. Лопків. Господар галі: М. Дан-
чак; Хорунжі: П. Пелипець, І. Слобо-
дзян. Також подає ся до відома, що брат-
ські мітинги відбуваються в галі мітин-
говій 134 E. 7-ма ул. точно о 8. годині
вечером. Просить ся членів, щоби на сі-
мітинги являлись точно. Хто не явиться
ся, платить кару. Також повідомляє ся
всі бр. і товариства, що Бр. сьв. Володи-
мира робить свій 9-літній ювілей на
дні 27. липня 1912 в Ліберті Гол, 234-
36 Гавстон ул. — А. Вовк, предс.; Сте-
фан Шевців, секр. 530 E. 18 St. N. Y.

ЛАНКАСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Васи-
лія, від. 87, повідомляє, що в місяць ю-
нію буде приймати нових членів до
Братства без вступного а до Р. Н. Сою-
за після статута. Мітинг відбувся дня
16. юнія, в неділю, о 2-й годині по пол.
в Од Фелов галі, 45 Сентрал Аве., Лан-
кастер, Н. Й. Котрий з Русинів замиш-
калив в Депо, Н. Й. не знає місця галі,
то прошу зголосити ся до Братського
секретаря під ч. 235 Олмстед Аве., Де-
по, Н. Й. Порт Сайд, від год. 5.30 до
8-ої. вечером. — Дм. Сухина, пред., Ва-
силь Удич, кас., Стефан Кінь, секр.

КАРНЕГІ, ПА. Товариство „Січ“
від. 136 повідомляє своїх членів місце-
вих і позамісцевих, що дня 9. червня
відбуде ся піврічний мітинг. Початок о
годині 1-й по пол. в галі під церквою.
На тім мітингу будуть дуже важні спра-
ви і буде ся приймати нових членів до
братства без вступного, а до Р. Н. Сою-
за після статута. Член не явивший ся на
мітинг через два місяці буде виключений
з відділу. Член не явивший ся на той
мітинг підпадає карі 1 дол. а урядник 2
долари. — Т. Мазурок, пр., Гн. Пенгін,
кас., Я. Гойсан, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. сьв.
Арх. Михайла, від. 198, подає до відомо-
сти, що дня 19. мая відбувся квартал-
ний мітинг на котрім вибрано надзира-
телем хорих Мартина Кармеліту. Від те-
пер якби котрийсь член захорював, то
має завітати про се надзирателя хо-
рих; в противнім разі не отримає такий
член тижневої допомоги з братської ка-
си. — Ф. Бернад, секр.

ВЕСТ НЬЮТОН, ПА. Бр. сьв. О. Ни-
колая, від. 255, подає до відома своїм
позамісцевим членам, що річний мітинг
відбуде ся 12. мая. На сім мітингу виба-
рано новий уряд як слідує: Леско Сидо-
ряк, пр.; Сенько Ковальчак, кас.; Дми-
тро Ворик секр.; Гриць Сорока заст. пр.;
Васко Сарахман заст. кас., Мих. Демко
заст. секр., Іван Дидько директор хорих,
Миколай Палюга, надверний, Іван Ге-
ча хорунжий, Вас. Жидик кап. — Уряд.

В. І. ПІТСБУРГ, ПА. Бр. Покрова
Пресьв. Богородиці, від. 258, подає до
відома місцевим і позамісцевим членам,
що дня 9. червня відбуде ся піврічний
мітинг, на котрім кождий член мусить я-
вити ся безумовно, бо суть важні спра-
ви. Довгуючі члени мають вирівнати
свої довги, бо в противнім разі будуть
виключені з братства і Р. Н. Союзу. Ко-
трій член не явиться на той мітинг, за-
платить 50 ц. карі а урядник подвійно.
Мітинг розпочне ся о 2-й годині по по-
лудні у Сашка Бурка, під числом 29
Грінлеф стр. — М. Троян, предс., Гр.
Курись, секретар.

КЛІФТОН ГАЙТС, ПА. Товариство
„Запорожська Січ“, від. 321 дає до відомо-
сти, що в неділю, дня 2. червня, о
годині 2-й по полудні в домі Володи-
мира Заморського під ч. 200, відбуде
ся місячний мітинг. На сей мітинг запра-
щає ся всіх членів як також і тих, що
не суть вписані до Товариства і Р. Н.
Союзу. Також на тім мітингу від всіх чле-
нів буде відбирати ся перший розмет до

Р. Н. Союзу і вкладка до Товариства. —
Стеф. Кулинич, пр., М. Дзадух, секр.

ДІТРОЙТ, МІЧ. Бр. сьв. Івана Хр.
від. 292, повідомляє всіх своїх членів,
що мітинги будуть тепер відбуватися
кождої 2-ої суботи в галі Маховського,
на розі Отіс і Гілберт, точно о 7.30 ве-
чером, почавши від 8-го червня с. р.
Мітинг місячний як і справоздане каси
братської, відбуде ся 8. червня в тійже
галі і в тім самім часі. Членів довгую-
чих просимо вирівнати залежності, бо в
противнім разі будуть суспендовані пі-
сля статутів. На мітингу будемо прини-
мали нових членів до братства і до Р.
Н. Союзу. По мітингу випожичальні
книжок. Неявивший ся член платить 25
цнт., а урядник 50 ц. карі. — І. Філієс
секр., Т. Титар предс.

ДРАВЕСБУРГ, ПА. Бр. сьв. Арх.
Михайла, від. 297 повідомляє, що пів-
річний мітинг відбуде ся дня 9. червня
1912. Кождий член має явити ся на тім
мітингу і мусить вирівнати свою нале-
житість, яку довгує. Хто не явиться ся,
підпадає карі 1 дол., а урядник 1.50 д.
Хто не явиться ся на тім мітингу і не ви-
рівнає свого довгу буде суспендований
з Р. Н. Союзу. — Михайло Гнатовський
предс., Таназій Семенюк секр.

БАРНЕСБОРО, ПА. Бр. сьв. Ап.
Петра і Павла, від. 166 подає до відомо-
сти своїм позамісцевим членам, щоби
зі всякими справами тикаючими ся того
відділу, як також з посилкою грошей
звертали ся від тепер до нового секре-
таря, на отсю адресу: Нестор Ревак,
Box 295, Barnesboro, Pa.

БІВЕРДЕЙЛ, ПА. Бр. сьв. о. Нико-
лая, від. 126 подає до відома всім своїм
місцевим і позамісцевим членам, що
дня 16-го червня відбуде ся піврічний
мітинг під руською церквою. Кождий
член мусить явити ся і вирівнати свої
залежності, бо інакше поступить ся з
ним після статута. — Ів. Валко, секр.

ВАЙТІНГ, ІНД. Бр. сьв. Тройці,
від. 196 повідомляє своїх членів, щоби
дня 2-го червня (в неділю) о 1-й год.
по пол. по Сл. Божій зійшли ся в пов-
ній параді до галі в руській церкві,
звідки вирушуть ся походом до Савт
Шікаго на посвячене римсько-катол.
костела. Неявивший ся член заплатить
1 дол. карі. — Ст. Бондра предс., М.
Глинянський секр.

ГОМЕР СІТІ, ПА. Бр. Возн. Ісуса
Христа, від. 19, повідомляє, що дня 19.
мая відбувся річний мітинг на яким зі-
став вибраний новий уряд як слідує: М.
Яношак, пр.; Гриць Заячук, з. пр.; Іван
Чупа, кас.; Іван Ціловський з. кас.;
Василь Буртик, секр.; Іван Калинчук,
з. секр.; Мих. Урбан, дверн.; надзира-
телі хорих: Матей Адамович і Петро
Яворський; контрольна комісія: Іван
Калинчук і Іван Глушко; тростіси: Іван
Тимчук і Дмитро Дашкевич; Йос. Дра-
тяк капіт.; Яків Винник хорунж. Мітин-
ги мають відбуватися ся тепер в третю не-
ділю по першій. З всіма справами уря-
довим до ч. 19 просить ся відносити на
адресу секретаря, Василя Буртика,
Бакс 256, Гомер Сіті, Па.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРГА- НІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу шп. Секрета-
рів, щоби не прислали декларацій без
виповідання свідомства лікарського, яке
знаходиться на другій стороні деклара-
ції, позаяк такі не будуть прийняті. Чле-
ни понад 43 літ, мають предложити ме-
трику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповіданню декларації
просимо на те уважати, щоби на декла-
рації було подано, на яке посмертне член
хоче належати, перечеркнем слово ці-
ле або половину посмертне (ого), кілька
має він і його жена літ, імя жінки або яко-
го иншого члена родини, після того, ко-
му член записав посмертне. Секретарі
мають уважати, щоби член заявив, якої
єсть віри. Не вистарчає сказати, що
член єсть Русин або руської віри, бо та-
ких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зро-
бити на декларації пером знак хреста,
уміючий писати має підписати ся вла-
снооручно на обох сторонах декларації.

Місячні справоздання т. е. друки на
жовтих картках, як також адреси нових
членів просимо виповідати і присила-
ти враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду
Р. Народного Союзу в Америці.

ФЕ, ШО ТАК ВОНЯЄ?

Почути ті слова в товаристві, знаючи, що вони
відносять ся до вас, то так, якби дістали в лице. В ча-
сі літніх спек тіло видає неприємну вонь. Передовсім
підніють ноги між пальцями, настає відпорець шкіри.
Що тоді робити? Ніщо иншого, як пережати ноги і до
скарипати наспівати пудру „AKNOL“. Від вапної осо-
би повіє чудними пахощами розж. Почуєте приємний
і так похвалений в літі, скріплючий холод в ногах а
всіх відпорець зникне і скоро загостить ся. Пудро
пудру „AKNOL“ коштує всього 30 центів, 2 пудро
за 50 центів. Дістаєте тільки у нас. Вложіть гроші
в конверт і вишліть на адресу: AKNOL REMEDY CO.,
348 E. 15th STR., NEW YORK, N. Y.

СЕ Є НАЙНОВІША МЕТОДА ЛІЧЕННЯ.

Отсей лікар,
доктор Гогенберг

підвів мене! Баран мого а обіймав смерті! Влі-
чив мене! Тоді, коли інші лікарі відступили
від мене, так пішов в публічний поліцейський
тюрем. Коли не знаєте ще д-ра Гогенберга а
сестри хорі, дайте ся сейчас до нього, а переко-
наєте ся, що д-р Гогенберг Вам допоможе.
Д-р Гогенберг посвятив багато літ в ста-
рім краю а передовсім в Америці на студії ме-
дицині і клініці. Випісав тисячі надіржливих
недуг своєю спеціальною методою, яку ніх-
то инший не в силі наслідувати. Доктор Го-
генберг лічить винайденою через него методою
всіх иншіх недуг, як на прим.: біль і за-
воріт голови, тиснене над очима, біль в очах,
недуги носа і горла, хрипку, кашель, недуги лег-
ких, чахотку, біль під грудьми, недуги серця,
недуги жолудка як катар жолудковий, звужен-
ня, розширення і адук жолудка, худості, фебра,
біль в крижах, хороби утробі, кишок, нирок і
міхури. Інші недуги, а іменно: недуги мати-
ці. Всіх недуг диточі. Лічить закамжені і зі-
пруге крові, яке є причиною всіляких недуг.
В найбільшій тайні лічить онкологію у мужчин і
жінок секретні недуги заразливі так звані
брудні недуги, навіть застарілі. Успішно ви-
лічує ревматизми всякого рода та нервові
хороби та їх наслідки. Усуває всіх вишпани-
ти болями на тілі а живіям привертає мило-
дні вигляди лиця і красу.

Довершує найкращі операції найнові-
шою методою при допомозі знаменитого бразо-
го віденського а тепер ньюйорського хірурга.
Зголошуйте ся сейчас по діагнозу до
доктора Гогенберга. Хто не може особисто,
нехай згодосить ся листовно, влучаючи двоци-
фрову марку на відповідь. Адреса:

Dr. H. H. HENBERG,
608 E. 6th STR., NEW YORK, N. Y.

Телефон: Orchard 3615.

Години офісові: 8 до 10 раню, 1 до 2 в полудні
і 6 до 8 вечером. В неділі від 9 раню до 2 полуд.

1000 мужеських годинників.

Гарний мужеський або жіночий, позоло-
чуваний 14 каратовим золотом (gold filled)
годинник, о потрійних окладниках та гаран-
тований на 20 літ.
Кождий годинник є чудово гравірований
і має найліпший механізм о 15 камінях то-
чно урегульований і йде на мінуту.
До годинника додаємо зовсім даром гар-
ний, гарантований ланцюшок з дармовісом
і плюшовий футерал; д. дамського, ланцю-
шок дамський і плюшовий футерал.
Годинники ті продають ся всюди в ціні по \$24.00 до \$30.00. Ми даємо кождому
по зниженій ціні, бо всего лиш за \$3.00, словами: за вісім доларів готівкою. Робимо
се тільки для реклами нашої фірми, бо знаємо дуже добре, що хто купить у нас один
годинник, то сейчас пішло до нас хоть в 10 костюмерів.
Пришліть \$1.00 задатку моїм ордером або в режістрованім листі, а ми по одержанню задатку ви-
шлемо Вам сейчас годинник в ланцюжком і дармовісом. Решту то є \$7.00 доплатите при відборі годин-
ника. — ХТОБ не був задоволений в годинника може по 30 днях проби звернути нам годинник, а дістане
гроші назад.

Columbia Watch Co. 422 E. 72 Str., New York, N. Y.

1000 жіночих годинників.

